

**Stichting voor Christelijk
Praktijkonderwijs
in Noord-Oost Friesland**

JAARSTUKKEN

2019

Voorwoord en vaststelling

Het bestuur van de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland biedt u hierbij haar jaarstukken 2019 aan.

Deze rapportage is ingericht conform de bepalingen en richtlijnen uit het Burgerlijk Wetboek en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving ('RJ-bundel'), alsmede het aparte hoofdstuk RJ 660 voor onderwijsinstellingen.

De rapportage bestaat uit een bestuursverslag en een jaarrekening, alsmede de bijbehorende overige gegevens. De betreffende onderdelen zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Dat houdt in dat de informatie opgenomen in de jaarrekening van overeenkomstige toepassing is op het bestuursverslag en dat de informatie opgenomen in het bestuursverslag van overeenkomstige toepassing is op de jaarrekening.

Dit bestuursverslag 2019 is vastgesteld door het bestuur van de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland en is aangeboden aan de Medezeggenschapsraad van PRO Dokkum.

Mede namens, dhr. B. van Kammen, directeur PRO Dokkum,

Dhr. G.W. van Lonkhuyzen
dagelijks bestuurder

Deze rapportage is vastgesteld d.d. 02 juni 2020 door de bestuursleden:

Mevr. A. Hekkema
voorzitter

Mevr. Y. de Groot-Krikke
secretaris

Dhr. A.D. Aalberts
penningmeester

Mevr. S.M. Ensel - Boonstra
Lid

Mevr. K.J. van Westrhenen
lid

Dhr. T. van der Kooi
lid

Dhr. F.J. Talsma
lid

Dhr. G.W. van Lonkhuyzen
dagelijks bestuurder

Inhoudsopgave

Voorwoord en vaststelling	2
Jaarstukken 2019	4
Bestuursverslag	5
Verslag toezichthoudend bestuur	6
1 Voorwoord	10
2 Verplichte thema's vanuit wet- en regelgeving	11
3 Visie en besturing	13
4 Risicomanagement	18
5 Bedrijfsvoering - Personeel	21
6 Bedrijfsvoering – Huisvesting	25
7 Bedrijfsvoering – Financiën	26
8 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken	32
9 Toekomstige ontwikkelingen	38
10 Continuïteitsparagraaf	41
11 Gegevens over de rechtspersoon	45
Jaarrekening	46
Balans per 31 december 2019	47
Staat van baten en lasten over 2019	48
Kasstroomoverzicht over 2019	49
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	50
Toelichting op de balans per 31 december 2019	55
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019	60
Bijlagen bij de jaarrekening	62
Model E: Verbonden partijen	63
Model G: Verantwoording van subsidies	64
Model H: WNT verantwoording 2019	65
Overige gegevens	68
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	68
Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat	68
Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2018	68
Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2019	68

Jaarstukken 2019

- Bestuursverslag
- Jaarrekening
- Overige gegevens

Bestuursverslag

Verslag toezichthoudend bestuur

In het jaarverslag dat voor u ligt verantwoordt het bestuur van PRO Dokkum zich voor het gevoerde beleid. Het bestuur vindt het belangrijk om een school in stand te houden die in balans is. Die balans komt om te beginnen tot uiting in goede onderwijskundige prestaties van leerlingen en het personeel. Daarnaast is er een bedrijfsvoering die uitzicht biedt op goed onderwijs, goede huisvesting én continuïteit van de school. Het bestuur zet in op betrokkenheid van alle medewerkers en allen die direct of indirect bij het onderwijs betrokken zijn. En last but not least is de school ingebed in de samenleving en wordt de schoolidentiteit (h)erkend door ouders van leerlingen en toekomstige leerlingen.

Verantwoording wettelijke taken

Goedkeuring begroting, jaarrekening, bestuursverslag en strategisch meerjarenplan

Voor de goedkeuring van de begroting, de jaarrekening inclusief het bestuursverslag en de tussentijdse financiële rapportages (de vier-, - en achtmaands rapportages) wordt de planning & control cyclus gevolgd.

Het Schoolplan van PRO Dokkum¹ draagt als titel: "Werk maken van werk! Schoolplan 2018-2021". Zeer toepasselijk, aangezien PRO Dokkum jaar na jaar zeer hoge uitstroompercentages richting arbeidsmarkt laat zien.

Naleving wettelijke voorschriften

Het bestuur (dagelijks bestuurder en toezichthoudend bestuur tezamen) leeft de wettelijke voorschriften na. Het betreft hier de Code goed bestuur, gedragscodes en richtlijnen die de organisatie onderschrijft.

Omgang met code goed bestuur en afwijkingen daarvan

De *Code Goed Bestuur* wordt nageleefd. De Code Goed Onderwijsbestuur VO is gebaseerd op vier principes: verantwoordelijkheid, professionaliteit, integriteit en openheid. Deze principes vormen de basis voor de wijze waarop bestuur en intern toezicht belangen afwegen en koers bepalen. Het bestuur van het PRO Dokkum is zich bewust van de genoemde principes en reflecteert regelmatig op de toepassing hiervan om de verwerving en het behoud van maatschappelijk vertrouwen en draagvlak te bevorderen.

Als vervolg op een bestuurlijke zelfreflectie in 2018 is in 2019 een intern toezichts- en waarderingskader ontwikkeld, vastgesteld en toegepast. In het kader van de reflectie op het eigen handelen heeft het bestuur in 2019 afspraken gemaakt in het kader van professionalisering. De reguliere schoolbezoeken en gesprekken met de medezeggenschap zijn daarbij belangrijke informatiebronnen.

Rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige besteding van middelen

Als toezichthoudend bestuur zien we toe op de rechtmatige verwerving en de rechtmatige en doelmatige bestemming en aanwending van de financiële middelen. Daarbij hechten we er grote waarde aan dat dit onderwijs van hoge kwaliteit is en dat de wijze waarop we onderwijs aanbieden en werkgeverschap uitoefenen bijdraagt aan de ontplooiing van leerlingen en medewerkers. Het toezichthoudend deel van het bestuur vindt het belangrijk dat integriteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van ons handelen worden bewaakt.

Benoeming externe accountant

Voor boekjaar 2019 is Van Ree Accountants B.V. de accountant. Voor boekjaar 2020 is Van Ree Accountants B.V. ook benoemd als accountant.

¹ Sinds 1 juni 2019 is de naam van de J.J. Boumanschool veranderd in: PRO Dokkum Praktijkonderwijs, kortweg PRO Dokkum.

Optreden als werkgever van het uitvoerend bestuur (benoeming, ontslag, schorsing, vaststelling beloning)

Sinds 1 september 2018 is de heer G.W. van Lonkhuyzen, aangesteld als dagelijks bestuurder. Ten aanzien van de bezoldiging van de dagelijks bestuurder wordt de cao voor Bestuurders gevolgd en wordt daarmee ook aan de Wet Normering Topinkomen (WNT) voldaan. Maandelijks voert de voorzitter van het toezichthoudend bestuur overleg met de dagelijks bestuurder en bespreken zij de voortgang in de organisatie.

Evaluatie van het uitvoerend bestuur

Het jaarlijkse functioneringsgesprek met de dagelijks bestuurder vond plaats op 4 juli 2019. De renumerationcommissie bestond uit mevr. A. Hekkema en dhr. A. Aalberts.

Verantwoording op grond van de code goed bestuur

Inrichting toezichthoudend orgaan

Het bestuur van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Noord-Oost Friesland, de Stichting Christelijk Praktijkonderwijs Noord Oost Friesland en de Stichting Inspecteur Boelensschool te Schiermonnikoog, is ondergebracht in een Personele Unie. Volgens het one-tiermodel is er binnen het bestuur een functionele scheiding tussen toezichthoudende bestuurders (aangeduid in de statuten als algemeen bestuur) en uitvoerende bestuurders (aangeduid als dagelijks bestuurder). De toezichthoudende taak van het algemeen bestuur betreft alle, op basis van beleidsnotities vastgestelde, activiteiten van de dagelijks bestuurder.

Het algemeen bestuur bestaat uit maximaal zeven leden. Het algemeen bestuur wordt middels een openbare procedure van werving en selectie voorgedragen ter benoeming aan het gehele bestuur van de Stichting, na de algemene ledenvergadering van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Noord-Oost Friesland.

De zittende leden van het algemeen bestuur zijn benoemd voor een periode van vier jaar. Ook voor nieuw te benoemen leden geldt een benoemingstermijn van vier jaar. Zij kunnen eenmaal voor herbenoeming in aanmerking komen tot een maximale zittingsduur van acht jaar.

De samenstelling van het algemeen bestuur is in 2019 gewijzigd. De heer R.J. Admiraal, penningmeester, is in juni 2019 afgetreden volgens het rooster van aftreden. De heer A.D. Aalberts heeft zijn functie als penningmeester overgenomen. In 2019 zijn toegetreden tot het algemeen bestuur mevrouw S.M. Ensel-Boonstra en de heer F.J. Talsma.

Binnen het algemeen bestuur is er sprake van een portefeuillevverdeling op basis van aanwezige expertise.

Binnen het algemeen bestuur is er tevens een remuneratiecommissie. Het is de taak van de commissie om de besluitvorming van het toezichthoudend bestuur ten aanzien van het functioneren van de dagelijks bestuurder voor te bereiden. Deze voorbereiding doet niets af aan de verantwoordelijkheid van ieder lid van het algemeen bestuur met de intern toezichthoudende taak.

Het algemeen bestuur bestond in 2019 uit:

Naam	Functie	Portefeuille	Benoemd sinds	exacte datum	Termijn	Aftredend (uiterlijk)
Mevr. A. Hekkema	Voorzitter	Onderwijs, Remuneratiecommissie	2012	10-1-2012, voorzitter vanaf 24-06-2014	2e termijn	2020
Mevr. Y. de Groot - Krikke	Secretaris	Juridische zaken	2014	24-6-2014, secretaris vanaf 06-11-2018	2e termijn	2022
Dhr. R.J. Admiraal	Penningmeester tot 21-06-2019	Financiën	2010	16-6-2010	2e termijn	2018
Dhr. A.D. Aalberts	Lid, penningmeester per 21-06-2019	Financiën en Vastgoed, Audit Commissie, Remuneratiecommissie	2017	22-6-2017, vanaf 21-06-2019 Penningmeester	1e termijn	2025
Dhr. T. van der Kooi	Lid	Identiteitszaken	2012	10-1-2012	2e termijn	2020
Mevr. K.J. van Westrhenen	Lid	Onderwijskwaliteit	2017	22-6-2017	1e termijn	2025
Dhr. F.J. Talsma	Lid	HRM, Audit Commissie	2019	26-2-2019	1e termijn	2027
Mevr. S.M. Ensel-Boonstra	Lid	Algemeen	2019	21-6-2019	1e termijn	2027

Situaties met (potentieel) tegenstrijdig belang zijn binnen het toezichthoudend bestuur niet aan de orde geweest.

Vergoedingsregeling

Het Toezichthoudend Bestuur is aangesloten bij de VTOI (Vereniging van Toezichthouders van Onderwijs Instellingen). De VTOI heeft aangegeven dat een financiële tegemoetkoming van toezichthouders maatschappelijk wenselijk en gerechtvaardigd is en zij adviseert om deze vergoeding toe te kennen.

Men verwacht steeds meer inzet en professionaliteit van toezichthouders, hetgeen zich vertaalt in wet- en regelgeving en codes en bovendien is er een tendens waarneembaar waarin toezichthouders op hun functioneren worden aangesproken en ervoor aansprakelijk worden gesteld. Voor boekjaar 2020 heeft het algemeen bestuur besloten om de vergoeding voor de toezichthouders te verhogen. Dat betekent dat er voor de bezoldiging met de volgende bedragen gerekend wordt per 1 januari 2020: de voorzitter € 4.260,- en leden € 3.195,-. Daarnaast kunnen er reis,- en onkosten worden gedeclareerd.

In de begroting van de school is onder de titel deskundigheidsbevordering ook een bedrag ten behoeve van de professionalisering van het bestuur opgenomen. Toezichthouders mogen verwachten dat de inzet en de professionaliteit worden vertaald in een financiële tegemoetkoming.

Ten aanzien van de bezoldiging van de dagelijks bestuurder wordt de cao voor Bestuurders gevolgd en wordt daarmee ook aan de Wet Normering Topinkomen (WNT) voldaan. Voor de WNT zijn de bestuurders de toezichthoudende topfunctionarissen en is de dagelijks bestuurder de leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking.

Voor voorzitter en leden van toezichthoudende organen is het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum respectievelijk 15% en 10% van het voor de WNT-instelling toepasselijke bezoldigingsmaximum. Met de van toepassing zijnde bezoldigingsbeleid van de leden van het algemeen bestuur blijft de vergoeding ruim binnen de maximum beloning en wordt daarmee voldaan aan de kaders van de WNT.

Betaalde en onbetaalde (neven)functies van de bestuurder(s) en de toezichthouder(s)

De (neven)functies en/of nevenwerkzaamheden van het toezichthoudend bestuur (zittende leden) zijn onderstaand weergegeven:

Naam	Voor de Vereniging voor Chr. V.O. in N.O. Friesland relevante (neven)functies en/of nevenwerkzaamheden	Betaald/ Onbetaald	Einddatum
Mevr. A. Hekkema	Steunfractie D66 gemeenteraad Tytsjerksteradiel	O	n.v.t.
Mevr. Y. de Groot - Krikke	In maatschap melkveebedrijf (winst/verliesdeling) (hoofd functie)	B	n.v.t.
	Lid Classicaal College voor het Opzicht Fryslân, voor de Protestantse Kerk Ned.	O	2025
	Bestuurslid St. Sportbedrijf Waadhoeke	B	n.v.t.
	Contactpersoon vertrouwenskwesities voor de Vereniging voor Christelijk Basisonderwijs Noordwest Fryslân	O	n.v.t.
	Lid van de ledenraad van Coöperatie AB Vakwerk	B	2025
	Raad van Toezicht Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs De Tjongerwerwen	B	2025
Dhr. A.D. Aalberts	Clusterspecialist LTO Nederland (hoofd functie)	B	n.v.t.
	Lid Provinciale Staten van Fryslân	B	2023
	Lid van de auditcommissie provincie Fryslân	O	2023
	Lid van de raad van advies van de Noordelijke Rekenkamer sinds 1 juni 2019	O	2023
	Bestuurslid van stichting VleesveeNL	O	n.v.t.
Dhr. T. van der Kooi	T&A van der Kooi Training en Advies (hoofd functie)	B	n.v.t.
	Voorzitter/Secretaris/Penningmeester Stichting Us mem	O	n.v.t.
	Voorzitter Energie Coöperatie Trynergie	O	n.v.t.
	Directeur TrynwâldenEnergie BV	O	n.v.t.
	Directeur TrynwâldenOggewekt BV	O	n.v.t.
Mevr. K.J. van Westrhenen	Beleidsmedewerker Drenthe College (hoofd functie)	B	n.v.t.
Dhr. F.J. Talsma	Foeke Jan Talsma Interim P&O (hoofd functie)	B	n.v.t.
Mevr. S.M. Ensel-Boonstra	Directie Ensel staalkonstrukties BV, Dokkum	B	n.v.t.
	Vice voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Drachten Noordoost Friesland	B	2024
	Lid Raad van Toezicht Sionsberg, Dokkum	B	2023
	Penningmeester Ladies Business Club Lauswolt	O	n.v.t.
	Lid Bondsraad Metaalunie	O	n.v.t.

De (neven)functies van de dagelijks bestuurder zijn in 2019 als volgt:

Naam	(Neven)functies en/of nevenwerkzaamheden	Betaald/ Onbetaald	Einddatum
Dhr. G.W. van Lonkhuyzen	Voorzitter hoofdadviscommissie Inburgeringsexamens	B	n.v.t.
	Bestuurslid brancheorganisatie ProVoet en Stichting Bravo	B	2022
	Bestuurslid Mariënborgfonds	O, vanaf 2020 B	n.v.t.
	Voorzitter begeleidingscie. geestelijk verzorgers	O	2022
	Scheidsrechter volleybal Nevobo	O	n.v.t.

Zelfevaluatie

Het algemeen bestuur evalueert het eigen functioneren via functioneringsgesprekken die de voorzitter voert met de leden van het bestuur. Eén van de leden voert het functioneringsgesprek met de voorzitter.

In 2019 is een traject doorlopen van zelfevaluatie en deskundigheidsbevordering op het gebied van de eigen governance.

De minileergang op het gebied van versterking van de interne governance stond onder leiding van een externe deskundige, dhr. H.G.J. Steur.

Mevr. A. (Anne) Hekkema
Voorzitter

1 Voorwoord

Onderwijs

PRO Dokkum staat voor een goede kwaliteit van het onderwijs en kenmerkt zich door het aanbieden van kind-nabij, beproefd onderwijs: onderwijs dat leerlingen boeit, de mogelijkheid biedt om verantwoordelijkheid te nemen en keuzes te maken in hun eigen leerproces op weg naar een volwaardige plaats in de samenleving. Schoolleiding en team van PRO Dokkum spreken tweewekelijks over de wijze waarop onderwijs vorm krijgt, nieuwe ontwikkelingen worden geïntegreerd en leerlingbegeleiding geoptimaliseerd.

Kenmerkend voor PRO Dokkum is het warme pedagogisch-didactische klimaat, waarin leerlingen zich veilig en gekend weten en worden gestimuleerd om stapje voor stapje te werken aan hun eigen ontwikkeling.

Het kleinschalige karakter van de school draagt bij aan korte lijnen waardoor er altijd snel kan worden ingespeeld op onverwachte gebeurtenissen. En of die nu afkomstig zijn uit de samenleving, uit een van de gezinnen of uit de school zelf: fasecoördinator en docenten stemmen af over te nemen maatregelen en betrokken leerling(en) krijgt of krijgen onderwijs en zorg op maat.

Organisatie

Een punt van grote zorg wordt meer en meer het voortbestaan van de school. De demografische krimp in het noorden van de provincie Fryslân laat PRO Dokkum niet onberoerd en het inspielen op deze onomkeerbare trend is het devies voor de komende jaren. In 2019 zijn initiatieven genomen om met het oog op het veilig stellen van onderwijsaanbod en werkgelegenheid het onderwijsaanbod te vergroten door nieuw aanbod. Te denken is daarbij aan de ontwikkeling van contractactiviteiten of een samenwerking met ROC De Friese Poort. Met deze instelling is een pilot afgesproken voor de uitvoering van de entree-opleiding.

Omgeving

Om ook in de toekomst te blijven voldoen aan de eisen die de overheid, ouders en leerlingen en de maatschappelijke omgeving aan ons stellen, is sinds in 2018 door de scholen van de personele unie een bestuurlijke verkenning gestart met CSG Liudger te Drachten en het Lauwers College te Buitenpost. Natuurlijke partners omdat het hier ook gaat om christelijke scholengemeenschappen die het belangrijk vinden om het huidige onderwijsaanbod binnen de bestaande scholen te borgen. De voortgang van de bevolkingskrimp is daarbij een belangrijke drijfveer. Met steeds minder leerlingen wordt het moeilijker om als individuele school alle onderwijsaanbod te handhaven. Door het bundelen van bestuurskracht en tegelijkertijd verminderen van de gezamenlijke overhead kan continuïteit en kwaliteit van het onderwijs op de betrokken scholen beter worden geborgd. In 2019 hebben in het kader van deze bestuurlijke verkenning een drietal onderzoeken (aard en kwaliteit van stafbureaus, juridische mogelijkheden en risicogericht financieel onderzoek) plaatsgevonden die de bestuurders de overtuiging gaven dat samen bestuurlijk verder gaan een gewenste en geschikte optie is. raden van toezicht/algemeen bestuur en medezeggenschapsraden hebben alle relevante documenten ontvangen met het verzoek daarop feedback te geven. Een concept-intentieverklaring is in alle scholen verspreid met dezelfde vraag. Met het team van PRO Dokkum is gesproken over dit onderwerp en afgesproken is om zulke gesprekken gaandeweg te blijven voeren.

Daarnaast werkt PRO Dokkum langs de lijn van een cyclisch gericht kwaliteitsmodel, zodat niet alleen intern en in de richting van de inspectie kan worden aangetoond dat onderwijsopbrengsten en toeleiding naar arbeid deugen. Aan de samenleving kan worden uitgelegd waar PRO Dokkum voor staat: een christelijke school die leerlingen en hun ouders het vertrouwen geeft dat een schoolloopbaan op PRO Dokkum een goede basis is. Een basis als voorbereiding op deelname aan het arbeidsproces én aan het verwerven van een plaats in de samenleving voor elke leerling van PRO Dokkum.

2 Verplichte thema's vanuit wet- en regelgeving

2.1 Treasury beleid (beleggen en belenen)

Het treasurybeleid wordt uitgevoerd conform het geldende treasury-beleidsplan.

Het beleid is er op gericht overtollige liquiditeiten weg te zetten in producten die voldoen aan de criteria genoemd in 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' (OCW-regeling d.d. 06-06-2016, kenmerk nr. WJZ/800938 (6670)).

Het bestuur van de Stichting voor Chr. Praktijk Onderwijs in N.O. Friesland is zich terdege bewust van haar verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiën en wil bedrijfsvoering op langere termijn waarborgen. Een aanzienlijk deel van de voor de - onder het bevoegd gezag van de stichting vallende school / scholen - beschikbare financiële middelen hebben een maatschappelijk karakter. Het is dan ook gepast om (tijdelijk) overtollige financiële middelen risicomijdend in te zetten.

PRO Dokkum gedraagt zich dienovereenkomstig. De uitvoering van de treasury functie is er op gericht de risico's te beheersen en te sturen. PRO Dokkum zal in dit kader geen onnodige risico's nemen of open laten.

In de statuten van de stichting zijn geen bepalingen opgenomen over het voeren van beleid op dit gebied. Het treasurystatuut dient dan ook als aanvulling op de statuten.

In het treasurystatuut wordt beschreven welke treasury taken en –verantwoordelijkheden van toepassing zijn voor de stichting. Tevens worden de beleidskaders vastgelegd voor diegenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn. Het statuut is geënt op de voorschriften zoals die zijn opgenomen in de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' (OCW-regeling d.d. 06-06-2016, kenmerk nr. WJZ/800938 (6670)).

De primaire doelstelling van de stichting is het werkzaam zijn tot oprichting en instandhouding van één of meer christelijke scholen voor voortgezet onderwijs, vastgelegd in art. 3 van de statuten. Als gevolg hiervan is treasury ondergeschikt en dienend aan de primaire doelstelling.

Dat neemt niet weg dat het van wezenlijk belang is om in de organisatie afspraken te maken over de wijze waarop wordt omgegaan met beschikbare liquiditeiten en tevens welke doelen daarbij worden nagestreefd.

Liquiditeit en solvabiliteit

De stichting is er van verzekerd te allen tijde aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. En zo nodig ook altijd middelen moeten kunnen aantrekken.

Voor het plannen van de omvang en het tijdstip waarop middelen benodigd zijn, is een goede informatievoorziening vanuit de organisatie noodzakelijk. Het gaat daarbij met name om de kasstromen die de bedrijfsprocessen met zich meebrengen.

De stichting zal enerzijds voldoende middelen moeten aanhouden om aan haar korte termijn verplichtingen te kunnen voldoen, maar zal anderzijds een zo laag mogelijk saldo van direct beschikbare en dus liquide middelen willen nastreven ten behoeve van een zo gunstig mogelijk beleggingsresultaat.

Ter financiering van de kortstondige liquiditeitsbehoefte (korter dan een jaar) zal er een totale kredietfaciliteit van tenminste 8% van de jaaromzet aangehouden worden, voldoende voor 1 maand. In geval van tijdelijk overtollige middelen moet een afweging worden gemaakt tussen het aanhouden van (een deel van) de beschikbare liquide middelen, dan wel het beleggen daarvan, zodanig dat deze zonder al te veel kosten weer liquide te maken zijn. De hoogte van het te beleggen bedrag en de termijn van uitzetting zijn afhankelijk van de te verwachten inkomsten en uitgaven op basis van liquiditeitsplanning.

Derivaten, leningen en beleggingen met publieke middelen worden alleen aangetrokken in euro's.

Besluitvorming

Het treasury-statuuut wordt vastgesteld door het bestuur. Voorstellen tot wijziging van het statuut worden gedaan door de dagelijks bestuurder, desgewenst na advisering van het hoofd administratie van het bestuursbureau. De dagelijks bestuurder is verantwoordelijk voor de uitvoering van het treasurybeleid binnen de randvoorwaarden zoals die zijn vastgelegd in dit treasury statuut. Het algemeen bestuur houdt toezicht.

De stichting maakte in 2019 geen gebruik van financiële derivaten om de financiële risico's die verbonden zijn aan activiteiten te beheersen en heeft geen beleggingen en derivaten.

2.2 Verantwoording besteding middelen prestatiebox

De prestatiebox gelden zijn bedoeld om de ambities uit het Sectorakkoord VO te realiseren. PRO Dokkum heeft in 2019 het accent gelegd op een tweetal speerpunten: uitdagend onderwijs en de lerende organisatie.

Ten aanzien van speerpunt uitdagend onderwijs is er ingezet op de brede vorming voor alle leerlingen. Leerlingen zijn in staat gesteld branchegerichte opleidingen met een bijbehorend branchediploma c.q. certificaat te behalen.

In het kader van de lerende organisatie hebben de medewerkers in groepsverband aan zowel de school – als de persoonlijke ontwikkeling gewerkt. Werkgroep hebben zich bezig gehouden met onderwijsontwikkeling (verbreden van het onderwijsleerpakket) en het profileren en positioneren van de school, zowel op lokaal als op regionaal niveau.

2.3 Passend onderwijs

Vanuit de bij het passend onderwijs behorende doelstelling – alle leerlingen moeten een plek krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en hun mogelijkheden – heeft PRO Dokkum in navolging hiervan een verbreding van het onderwijsleerstofaanbod gerealiseerd voor zowel de cognitief minder presterende leerling als wel voor de cognitief sterker presterende leerlingen. Hiermee heeft de school voor meer leerlingen een passende plek weten te realiseren. Hiervoor zijn vanuit de lumpsum bekostiging zowel personele als materiële middelen ingezet.

De beschikbaar gestelde middelen vanuit het Samenwerkingsverband zijn aangewend voor de inzet van extra personeel ten behoeve van extra ondersteuning van de cognitief zwakker presterende leerlingen.

In gesprekken met de ketenpartners (collega scholen, het samenwerkingsverband, ouders en leerlingen) bleek dat er enerzijds behoefte was aan een voorziening voor leerlingen die niet willen uitstromen naar de arbeidsmarkt, maar verder willen leren op een MBO instelling. Anderzijds werd geconstateerd dat er behoefte was aan een passender voorziening voor leerlingen die cognitief zwakker presteren, maar daarentegen wel praktisch vaardig zijn.

2.4 Allocatie van middelen naar schoolniveau

PRO Dokkum is een zelfstandige stichting die zelf volgens de wettelijke kaders en rekening houdend met de vastgestelde begroting de allocatie van middelen bepaald en inzet voor de school. De directeur van de school legt verantwoording af aan de dagelijks bestuurder. De dagelijks bestuurder is verantwoordelijk en legt de eind verantwoording af aan het toezichthoudend bestuur.

2.5 Toetsing en examinering

Binnen het praktijkonderwijs vindt er geen landelijke examinering plaats.

Het praktijkonderwijs is bedoeld voor leerlingen voor wie het behalen van een diploma in een van de leerwegen van het vmbo te hoog gegrepen is.

Binnen het praktijkonderwijs worden de leerlingen vanuit de domeinen wonen, werken, vrije tijd en burgerschap opgeleid voor de arbeidsmarkt. Een kleiner deel van de leerlingen stroomt door naar het Mbo.

3 Visie en besturing

3.1 Visie

3.1.1 Doelstelling van de organisatie

Onze school is een Christelijke school.

Grondslag is: "De Bijbel als het Woord van God, dat de mensen oproept tot dienst aan God en tot dienst aan de medemens, in het besef dat God in Christus de wereld met zich heeft verzoend".

We trachten leerlingen door onderwijs te helpen opvoeden tot mensen die, in vertrouwen op God, zelf vorm aan het leven kunnen geven, waarbij respect en aandacht voor de medemens voorop.

Missie

Wij begeleiden en geven onderwijs aan leerlingen die moeite hebben op het gebied van het leren en meer baat hebben bij praktisch leren. Het doel van deze inspanning is jongeren voor te bereiden op het zo zelfstandig mogelijk functioneren in de maatschappij: **Redzaamheid**.

Belangrijk is het goed functioneren als medeburger: **Burgerschap**.

En de leerling in staat te stellen om via een scholings- en stagetraject arbeid te verwerven, te verrichten en te behouden in een bedrijf of instelling: **Werk**.

Visie

Ons op de samenleving gerichte onderwijsprogramma bevordert de zelfstandigheid, het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde van de leerling.

Door ruimte te geven aan ideeën en de beleavingswereld van de leerling en samen met de leerling te streven naar optimale ontwikkeling van aanwezige talenten.

Wij willen een school zijn waar de jongere zich veilig en vertrouwd voelt. Waar het beste uit de leerling wordt gehaald, waar hij graag naar toe gaat.

Om dit te bereiken proberen wij een goed schoolklimaat te creëren waar een prettige sfeer heerst en waar docenten en leerlingen respectvol met elkaar omgaan.

Onze school kent redelijke en duidelijke schoolregels en er is een uitdagend lesprogramma.

3.1.2 Aanduiding beleid en kernactiviteiten

Tot de kernactiviteit wordt gerekend het verzorgen en in stand houden van het praktijkonderwijs voor leerlingen in de regio Noord-Oost Friesland en daarbuiten.

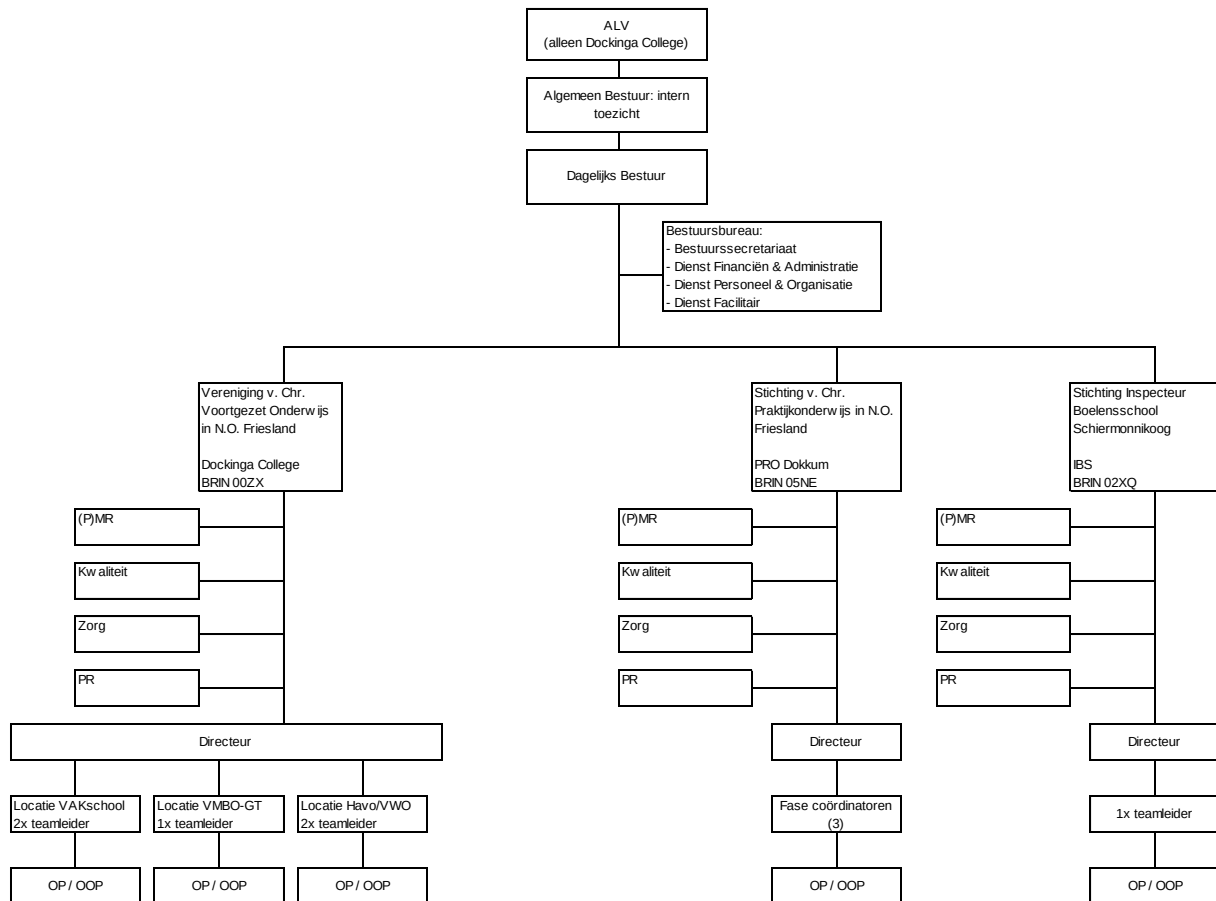
3.2 Besturing

3.2.1 Juridische structuur

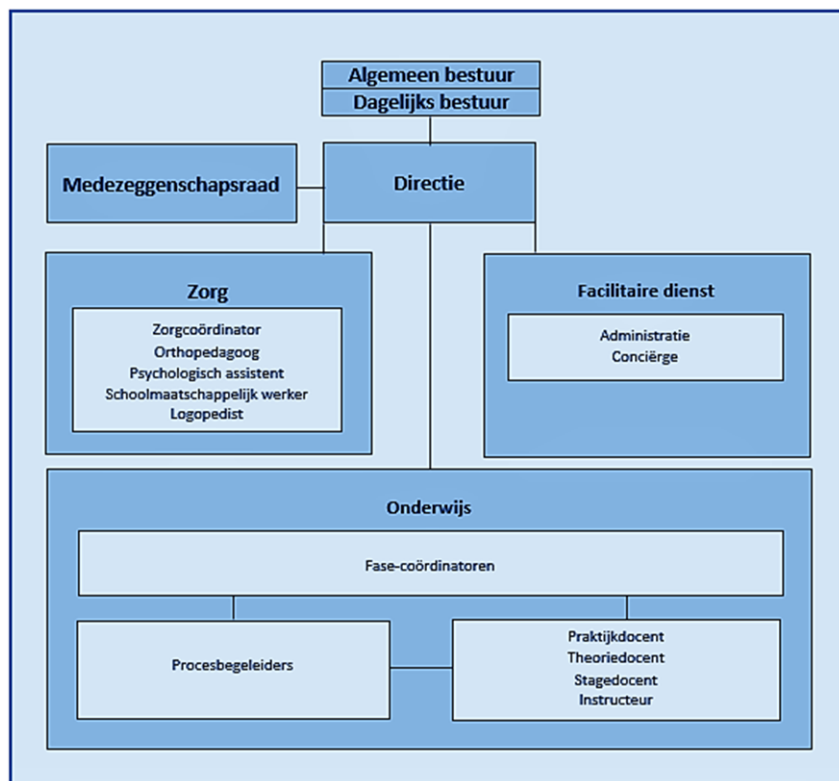
Het bevoegd gezag van PRO Dokkum is de Stichting Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland. Het bestuur van deze stichting is tevens het bestuur van de Vereniging voor Christelijk N.O. Friesland (bevoegd gezag van het Dockinga College) en het bestuur van de Stichting Inspecteur Boelensschool (bevoegd gezag van de Inspecteur Boelensschool) op Schiermonnikoog. De drie besturen vormen samen een Personele Unie en worden ondersteund door het bestuursbureau. De kosten van het bestuursbureau worden via een vaste verdeelsleutel verrekend over de drie besturen/scholen.

3.2.2 Interne organisatiestructuur

Het organogram van de organisatiestructuur ziet er als volgt uit:

Het organogram van PRO Dokkum is als volgt weer te geven:

3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

In 2019 is naast de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs veel aandacht uitgegaan naar de uitvoering van het Schoolplan 2018-2021. Kernopdracht: het verzorgen van goed onderwijs en een traject van arbeidstoeleiding aan een groep leerlingen die te typeren is als kwetsbaar. De voorbereiding –in 2019- van een televisiedocumentaire “Ik bin PRO” zal dat aspect in beeld brengen in de eerste maanden van 2020. Belangrijk aandachtspunt: de wijze waarop er adequaat op de krimp in de regio Noord-Oost Friesland geanticipeerd kan worden.

3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

De voorbereiding van een evaluatie door de Tweede Kamer van passend onderwijs in 2020, wierp in 2019 al zijn schaduwen vooruit. Het is duidelijk dat met name de structurele eigenstandige financiering van het praktijkonderwijs een punt politieke aandacht dient te zijn. Het kan niet zo zijn dat scholen voor praktijkonderwijs, vallend onder de Wet op het VO voor hun middelen afhankelijk zijn van de welwillende houding van een samenwerkingsverband (SWV).

In het huisvestingsdossier heeft het bestuur van PRO Dokkum zorgvuldig, bedachtzaam en transparant gecommuniceerd binnen en buiten de school, i.c. met de gemeente.

Vanuit de sectorraad Praktijkonderwijs worden een aantal standpunten genoemd inzake de positionering van het praktijkonderwijs waaraan wij ons conformeren:

A. Praktijkonderwijs in de keten

- Praktijkonderwijs is en blijft een volwaardige schoolsoort in het voortgezet onderwijs en neemt daar een belangrijke, eigen plaats in. Praktijkonderwijs is geen vorm van ‘lichte ondersteuning’.
- Wij zijn voor handhaving van de landelijke criteria voor toelating tot het praktijkonderwijs tot er overeenstemming is over een volwaardig en gedragen alternatief dat recht doet aan de schoolsoort en de leerlingen.
- De zelfstandige positie van het praktijkonderwijs ten opzichte van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs moet geborgd worden. Dat betekent dat het praktijkonderwijs een stem moet hebben binnen een SWV.
- In de basisschooladviezen en de basisschooleindtoetsen is de positie van het praktijkonderwijs als schoolsoort opgenomen en geborgd. Dit blijft een aandachtspunt. De Sectorraad vindt dat het ministerie van de eindtoetsaanbieders moet eisen dat er op basis van hun eindtoets een helder Pro-advies gegeven kan worden.

B. Financiering van het praktijkonderwijs

- Er dient sprake te zijn van een rechtstreekse volwaardige bekostiging van het praktijkonderwijs. Die is er immers ook voor de andere richtingen in het voortgezet onderwijs.
- Geen verevening.
- Vanwege de specifieke kenmerken zijn de kosten van het praktijkonderwijs hoger dan die voor vmbo, havo en vwo. De bekostiging dient daarmee in overeenstemming te zijn.

3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het ondernemen

PRO Dokkum is zich bewust van de maatschappelijke relevantie en handelt integer en transparant.

3.2.6 Samenwerkingsverbanden waarin de school opereert

Fricolore

PRO Dokkum maakt onderdeel uit van de Fricolore onderwijsgroep, een coöperatieve vereniging van 16 scholen voor christelijk en interconfessioneel voortgezet onderwijs in Friesland en de Noordoostpolder. Op het gebied van de inkoop van materiaal, de werving en selectie van personeel, HRM beleid, deskundigheidsbevordering en kwaliteitsverbetering werkt de onderwijsgroep samen. Door deze samenwerking worden door de leden van de onderwijsgroep uitgaven bespaard.

Voorbeelden:

- Werving en selectie: waardoor er individueel geen advertenties worden ingekocht;
- HRM beleid: begeleiding vanuit het mobiliteitscentrum, waardoor ex-medewerkers met een uitkering eerder naar een nieuwe baan worden begeleid en zo de duur van de uitkering bekort. Conform landelijke regels wordt iedere uitkering aan oud-medewerkers voor 25% ten laste van de organisatie gebracht;

- Deskundigheidsbevordering: door het met elkaar in standhouden van de Fricolore Akademy kan goedkoper dan bij marktpartijen en in ieder geval dicht bij huis, scholing worden georganiseerd;
- Facilitair: op facilitair wordt samengewerkt waardoor volume korting ontstaat.

Samenwerkingsverband Fryslân-Noard

Voor de organisatie en ondersteuning van leerlingen met een hulpvraag zijn in het kader van Passend Onderwijs de samenwerkingsverbanden opgericht. Alle VO scholen in het noordelijk deel van Friesland zijn lid van dit samenwerkingsverband.

De activiteiten van dit samenwerkingsverband richten zich op het in stand houden van een expertisecentrum in Leeuwarden en het ondersteunen (inhoudelijk en financieel) van scholen in de regio. Veel middelen van de rijksoverheid zijn overgeheveld naar de samenwerkingsverbanden. Daarmee wordt het samenwerkingsverband een belangrijke financier voor de scholen voor voortgezet onderwijs. De dagelijks bestuurder maakt deel uit van het dagelijks bestuur van dit samenwerkingsverband. Voor meer informatie zie www.swvfryslan-noard.nl.

3.2.7 Ontwikkelingen in de samenwerkingsverbanden

Fricolore regionaliseert

Binnen Fricolore zijn er clusters van scholen die nadere samenwerking met elkaar zoeken. Zo heeft PRO Dokkum in het kielzog van het Dockinga College in 2018 een nauwere band ontwikkeld met het Lauwers College te Buitenpost en CSG Liudger in Drachten op basis van zijn *regionale oriëntatie*. De scholen bestrijken de oostrand van de provincie Fryslân en het Westerkwartier in Groningen. Voor de betrokken scholen geldt dat ze allen een breed onderwijsaanbod hebben én de ambitie om dat aanbod te blijven aanbieden binnen onze regio. De teruggang van het aantal leerlingen helpt daarbij niet. Dat vraagt dus om een nadere doordenking ter versterking van de gezamenlijke positie van de betrokken scholen.

Samenwerkingsverband Fryslân-Noard

Het samenwerkingsverband wordt in de komende jaren steeds belangrijker voor het in standhouden van bijvoorbeeld het praktijkonderwijs en het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO). De bekostiging voor deze onderwijssoorten loopt via het samenwerkingsverband.

Dit heeft betekenis voor de verhouding tussen het samenwerkingsverband en de individuele scholen en met name de rol van het toezicht. Om die reden dacht het bestuur van SWV Fryslân-Noard in 2019 na over de wijze waarop de governance binnen en buiten het samenwerkingsverband kan worden versterkt.

3.2.8 Verbonden partijen

De verbonden partijen zijn de in de Personele Unie, de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Noord-Oost Friesland, de Stichting Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland en de Stichting Inspecteur Boelensschool Schiermonnikoog.

Zij zijn een meerderheidsdeelneming van elkaar.

Daarnaast is Fricolore en het Samenwerkingsverband Fryslân Noard een verbonden partij in de vorm van een minderheidsdeelneming.

3.3 Naleving branchecode

3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van Governance

In 2019 is het thema Governance regelmatig onderwerp van overleg binnen de vergadering met het toezichthoudend bestuur geweest.

3.3.2 Code Goed Bestuur

Het bestuur (dagelijks en algemeen) van de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland heeft de Code Goed Bestuur onderschreven en voldoet aan de lidmaatschapseisen van de VO Raad (zie schema hieronder).

#	Omschrijving	Voldoet	Voldoet niet	Actie / opmerking
1	Publicatie documenten op website: - Jaarverslag - Statuten - Bestuursreglement - Integriteitscode - De samenstelling, nevenfuncties en honorering van dagelijks bestuur en toezichthouders - Rooster van af- en aantreden van de toezichthouders - Klachtenregeling - Klokkenluidersregeling - Integriteitscode	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓		
2	Zelfevaluatie bestuur	✓		Opgenomen in Jaarverslag
3	Toezichthouder is geen dagelijks bestuurder	✓		Vastgelegd in statuut
4	Goedkeuring nevenfuncties dagelijks bestuur door toezichthouder	✓		Opgenomen in Jaarverslag
5	Geen belangenverstrengeling dagelijks bestuur	✓		

3.3.3 Afwijkingen van de Code Goed Bestuur

De organisatie voldoet aan de basisvoorwaarden voor goed bestuur en intern toezicht en is daarmee voor het overige en belangrijkste deel een ondersteunend, richtinggevend en ter inspiratie bedoeld instrument om de governance van de onderwijsorganisatie te helpen vormgeven en de maatschappelijke opgave van het onderwijs te realiseren.

3.3.4 Horizontale verantwoording

Horizontale verantwoording van het door het bestuur gevoerde financiële beleid vindt onder meer plaats door het jaarverslag (incl. de daarin opgenomen jaarrekening) ter goedkeuring voor te leggen aan het bestuur. Ook wordt het jaarverslag besproken met belanghebbende partijen. Daartoe behoren o.a. ouderraden en de medezeggenschapsraad. Tenslotte dient het project 'vensters voor verantwoording' vermeld te worden als een niet onbelangrijk fenomeen in het kader van horizontale verantwoording. Het systeem biedt mogelijkheden om op basis van een twintigtal indicatoren schoolresultaten met elkaar te kunnen vergelijken.

Alle hiertoe vereiste documenten worden op het publieke deel van de website gepubliceerd.

De documentaire 'Ik bin PRO', ten slotte, is een publieke illustratie van de wijze waarop binnen PRO Dokkum en enkele andere scholen voor praktijkonderwijs middelen worden besteed.

3.4 Omgeving

3.4.1 Afhandeling van klachten

PRO Dokkum draagt zorg voor een goed en veilig schoolklimaat. Er hebben zich in 2019 geen klachten voorgedaan.

3.4.2 Belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. internationalisering

In 2019 hebben er geen activiteiten in het kader van internationalisering plaatsgevonden.

3.4.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering

Internationaliseringsactiviteiten worden niet verwacht.

4 Risicomanagement

In 2019 heeft PRO Dokkum een belangrijk stap gezet op het gebied van risicomanagement en het vergroten van het risicobewustzijn. Er is gestart met het risicomanagement door het uitvoeren een risico-inventarisatie onder leiding van Edunamics B.V.

Het is de bedoeling om die inventarisatie jaarlijks te laten terugkeren om zo het risicobewustzijn te bevorderen.

In dit eerste jaar heeft de risico-inventarisatie plaatsgevonden vanuit het perspectief van het bestuur en management. De inventarisatie is namelijk uitgevoerd door de dagelijks bestuurder, de directeur, de fasecoördinatoren en stafhoofden. Met deze blik op het risicomanagement zal PRO Dokkum een cyclische check organiseren om potentiële risico's tijdig op te sporen en er proactief op in te spelen.

In het kader van het cyclische risicomanagement heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden en zijn beheersmaatregelen geïnventariseerd en geprioriteerd. Parallel aan de inventarisatie is een financiële 'foto' gemaakt. Alle resultaten zijn opgenomen in de rapportage: "Risicoanalyse en Risicomanagement, januari 2020". Onderstaand wordt een aantal zaken uit deze rapportage belicht.

Financiële foto

De financiële buffer en liquiditeiten zijn op dit moment voldoende om meerjarig een exploitatietekort te dragen. Het eigen vermogen en het weerstandsvermogen zullen dalen en meer in balans komen met de exploitatiebegroting. Gelet op het structurele karakter van de leerlingendaling zijn maatregelen nodig om de gevolgen daarvan op te vangen, structureel financieel gezond te blijven en kwalitatief goed onderwijs te kunnen blijven aanbieden.

In de plannen en begroting van de school zijn daar nog geen concrete maatregelen voor benoemd. In grote lijnen laat de financiële foto zich als volgt samenvatten:

Ontwikkeling Leerlingenaantal	✗
Status Personeelsbestand	✗
Risicoprofiel PRO Dokkum	✓
Investeringsruimte PRO Dokkum	✓
Eindresultaat	✗

Tabel 1. Eindresultaat financiële schets PRO Dokkum 2019

Legenda

✗	Omstandigheid leidt tot risico's of is niet helpend bij oplossen van risico's
✓	Omstandigheid geeft ruimte om maatregelen tegen risico's te nemen, dan wel inzicht risicoanalyse en maatregelen zijn in balans

Het aantal leerlingen blijft dalen. De opbouw van het personeelsbestand vergrijst. Risico's op strategisch en tactisch niveau zijn goed in beeld en hier wordt actief op gereageerd. De financiële buffer van PRO Dokkum is hoog. Het financiële profiel van PRO Dokkum is dusdanig dat zonder structurele maatregelen de school niet gezond zal blijven. Er wordt namelijk jaarlijks verlies geleden.

Actueel risicoprofiel

Vanuit inventarisatie van de strategische en tactische risico's onder dagelijks bestuurder, de directeur, de fasecoördinatoren en stafhoofden is het volgende beeld ontstaan:

Domein	Laag/ Laag	Laag/ Gem Gem/ Laag	Gem/ Gem Hoog/ Laag Laag/hoog	Gem/ Hoog Hoog/ Gem	Hoog/ hoog
Strategisch beleid	0%	27%	36%	18%	18%
Onderwijs	27%	13%	33%	13%	13%
Personeel	39%	17%	26%	9%	9%
Financieel	0%	42%	26%	5%	26%
Facilitair	17%	57%	22%	0%	4%
Bestuur en Organisatie	15%	85%	0%	0%	0%
Communicatie	15%	54%	23%	8%	0%
Totaal	18%	41%	24%	7%	10%

Tabel risico-inventarisatie. De percentages zijn het resultaat van collectieve inschatting.

Voor de domeinen Bestuur en Organisatie, Communicatie en Facilitair zijn de risico's voor PRO Dokkum laag. Voor het domein Personeel kunnen we stellen dat er een gemiddeld risico bestaat. Verder bestaat er een hoog risico voor de domeinen Strategisch beleid, Onderwijs en Financieel. Als we tot slot kijken naar de totaalscores in de tabel, dan kan worden opgemaakt dat PRO Dokkum een laag tot gemiddeld risicoprofiel heeft.

In de risicoscan is ook onderzocht of er beheersmaatregelen zijn en of deze dan ook effectief zijn. Voor de meeste risico's met een hoge impact en kans geldt dat de meeste ondervraagden op de hoogte zijn van eventuele beheersmaatregelen. Tevens hebben zij zicht op de effectiviteit van de beheersmaatregelen.

Uit de scan komt duidelijk naar voren dat de krimp van leerlingen en de regio het risicoprofiel van de school domineert. Op het gebied van strategie, personeel en financiën worden daar de meeste risico's gesignaleerd.

Het risico profiel van de school is verder heel laag.

IMPACT	Hoog	14%	6%	10%
	Gemiddeld	39%	10%	1%
	Laag	18%	2%	0%
		Laag	Gemiddeld	Hoog
		KANS		

Tabel risico's: kans en impact.

Break-even

in het onderzoek is op het gebied van personeel, financiën en onderwijs nagegaan PRO Dokkum het break-evenpunt zou bereiken. Het break-evenpunt is het punt, waarop PRO Dokkum niet als autonome school en schoolbestuur verder kan bestaan. Dit is het allergrootste risico die er bestaat.

	Break-even
Onderwijs	1. Groepsgrootte maximaal 15 leerlingen. 2. Voldoende kwantiteit, kwaliteit en diversiteit team, de mogelijkheid tot sparren 3. Mogelijkheden voor individueel onderwijs (A, B, C, Fase 3). 4. Onmisbare expertise van vakdocenten voor de praktijkvakken. 5. Aantal leerlingen op de school minimaal 150 leerlingen.
Personeel	6. Niet te grootte klassen anders worden de lokalen te klein. 7. Vervanging van docenten niet meer kunnen opvangen. 8. Doel evenwicht docent/leerling. 9. Geleidelijke afbouw personeelsbestand op basis van vrijwilligheid.
Financiën	10. Als het minimum aantal leerlingen van 150 wordt bereikt en aanbod huidig onderwijs niet meer te leveren is. 11. Risico is afhankelijk van financieringsstromen: - Beleid samenwerkingsverband - Beleid OCW bekostiging 12. Minimale weerstandvermogen: - Minimale bezetting op personeel, afschrijving lasten en materiele lasten. - Bekostiging van belang.

Om risico's te kunnen beheersen en de break-evenpunten te vermijden, is het belangrijk om beheersmaatregelen te nemen. Aangeraden wordt om de incidentele financiële consequenties van deze beheersmaatregelen op te nemen in de begroting.

Om de beheersmaatregelen goed in te regelen, begint het voor PRO Dokkum bij bewustwording bij het personeel, management en bestuur dat men het break-evenpoint nadert. Deze bewustwording zorgt ervoor dat men meer gaat inzetten op het nemen van beheersmaatregelen.

De break-even punten liggen bij:

Thema/onderwerpen	Indicator	Break-even
Onderwijskwaliteit		
Veilig pedagogisch en didactisch klimaat	Groepsgrootte	> 15 leerlingen
Voldoende vakmensen	Flexibele schil	> 90% vast personeel
Voldoende vakbekwame medewerkers	Bevoegd personeel	<95%
Voldoende stage plaatsen	Uitgezette stages	<95%
Bedrijfsvoering		
Voldoende structurele inkomsten	Leerling aantal	< 150
Voldoende structurele inkomsten	Bijdrage SWV/Europa	< 5% inkomsten
Voldoende ruimte in klaslokaal	Groepsgrootte	> 15 leerlingen
Voldoende weerstandsvermogen	Weerstandsvermogen	<5%

Conclusie en advies Edunamics B.V.

Het risicobewustzijn bij bestuur, staf en management van PRO Dokkum is groot. De aard en omvang van PRO Dokkum maken dat het bestuur en management van de school snel maatregelen treffen op bestaande risico's die er zijn en die worden verwacht. De organisatie reageert flexibel en snel op veranderingen.

Echter, de school is klein en op dit moment autonoom in haar bestuur. Dat maakt het ook direct kwetsbaar. Hoewel er voldoende eigen vermogen is om incidentele risico's op te vangen, krimpt het leerlingenaantal gestaag (Noordoost Friesland is een formeel risico gebied). Echter de Friese nuchterheid gebiedt ook professioneel te kijken naar de kwetsbaarheid van deze school. De school is klein en heeft beperkte mogelijkheden om het onderwijsaanbod breed te houden en de kwaliteit ervan op het huidige niveau.

De break-even punten daarvoor zijn beschreven.

Het risicomanagement voor PRO Dokkum betekent in de praktijk om te voorkomen dat break-even punten realiteit worden en in het uiterste geval erop voorbereid te zijn als het break-evenpoint wordt bereikt.

Beheersmaatregelen

Door te investeren in beheersmaatregelen kunnen de strategische en tactische risico's in grote mate worden voorkomen en of beheerst. Vanuit de analyse is het advies om te investeringen in de beheersmaatregelen wat ook een financiële investering met zich mee brengt:

Maatregelen	Investing
Onderwijs	
- Aquisitie (extra impuls)	€ 10.000
-stagebureau (borging netwerk)	€ 30.000
Personeel	
- Flexibilisering	€ 50.000
- Kennisborging	€ 20.000
Financiën	
- stabiele inkomsten	€ 5.000
- flexibilisering van kosten	€ 40.000
Totale kosten	€ 155.000

5 Bedrijfsvoering - Personeel

5.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis

In 2018 is de directeur vanaf september 2018 voor 0,4 fte tijdelijk het directeurschap van de Inspecteur Boelensschool op Schiermonnikoog gaan voeren waardoor het directeurschap op PRO Dokkum voor 0,6 fte werd bezet. Per 1 februari 2019 is de directeur weer voor de volledige 1,0 fte voor PRO Dokkum aangesteld en is er op de Inspecteur Boelensschool een nieuwe directeur in dienst getreden.

Er is een aantal medewerkers langdurig ziek waardoor de vervangingskosten hoger zijn dan begroot.

5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. personeel

Samenwerking

In 2018 is een start gemaakt met een bestuurlijke verkenning van een samenwerking tussen CSG Liudger, het Lauwers College en het Dockinga College. In 2019 is deze verkenning verder uitgewerkt en zijn plannen tot bestuurlijke integratie voorgelegd aan het intern toezicht en de medezeggenschapsraden van de betrokken scholen. De nadruk van de verkenning ligt in eerste instantie op de vorming van één stafbureau voor de drie scholen. Krimp in de regio is hiervoor de aanleiding en dit vraagt van de schoolorganisaties een efficiëntere en effectievere wijze van werken. Kennisdeling en risicospreiding zijn een bijkomend voordeel van één stafbureau, naast de relatieve vermindering van overheadskosten.

In deze verkenning worden alle scholen uit de Personele Unie (naast PRO Dokkum ook de Inspecteur Boelensschool Schiermonnikoog en het Dockinga College) en het stafbureau van het Dockinga College 'meegenomen'.

De belangen van PRO Dokkum worden in dit overleg behartigd door de dagelijks bestuurder.

Personeelsgegevens

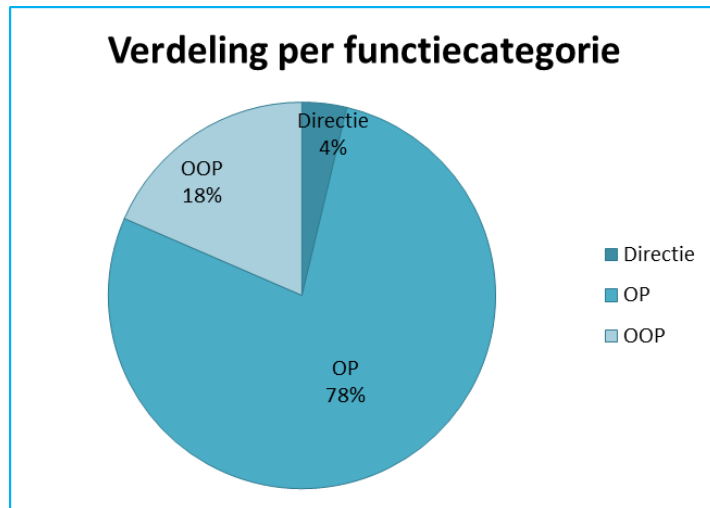
Binnen PRO Dokkum zijn aan het einde van 2019 32 medewerkers (2018: 32) in dienst. Zij vertegenwoordigen 27,12 fte (2018: 26,16 fte).

Leeftijdsopbouw

Leeftijdsopbouw 2019												
Categorie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
0 - 20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 - 30	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1
30 - 40	5	5	5	5	5	6	5	6	6	6	6	6
40 - 50	9	9	9	9	9	9	8	8	8	8	8	8
50 - 60	11	11	11	11	11	11	11	10	10	10	10	10
60 - 65	5	5	5	5	5	5	6	6	7	7	7	6
65 en ouder	1	1	1	1	1	1	1	1				1

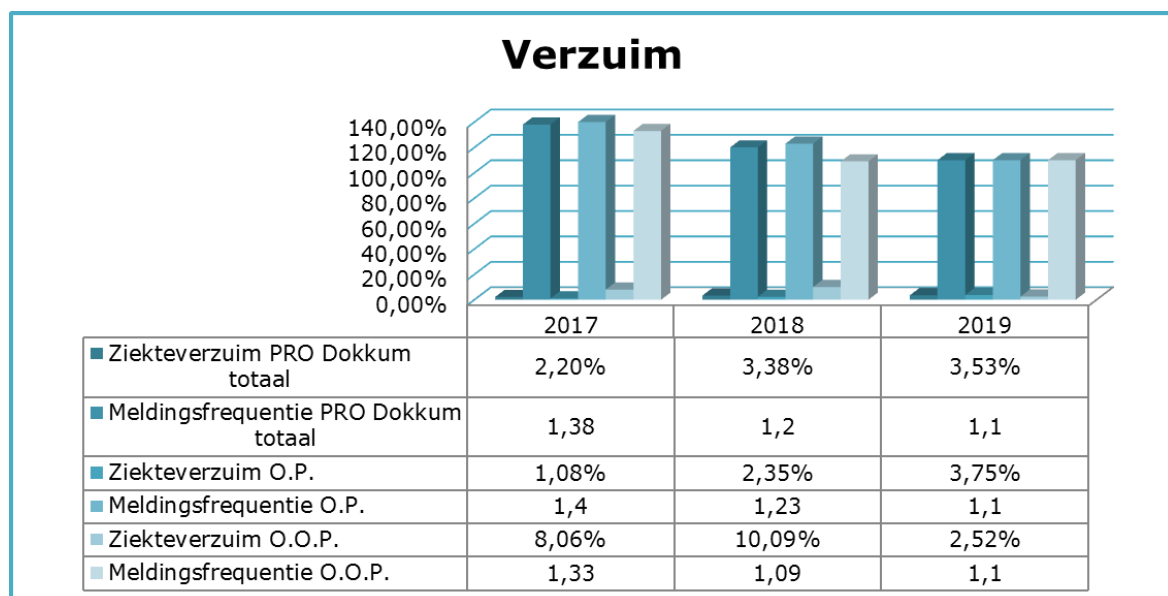
Verdeling per functiecategorie

Binnen PRO Dokkum is 78% van het totaal aantal 27,12 fte onderwijzend personeel (OP) en 18% onderwijsondersteunend personeel (OOP). De directie vertegenwoordigt 4% van het totaal aantal fte.

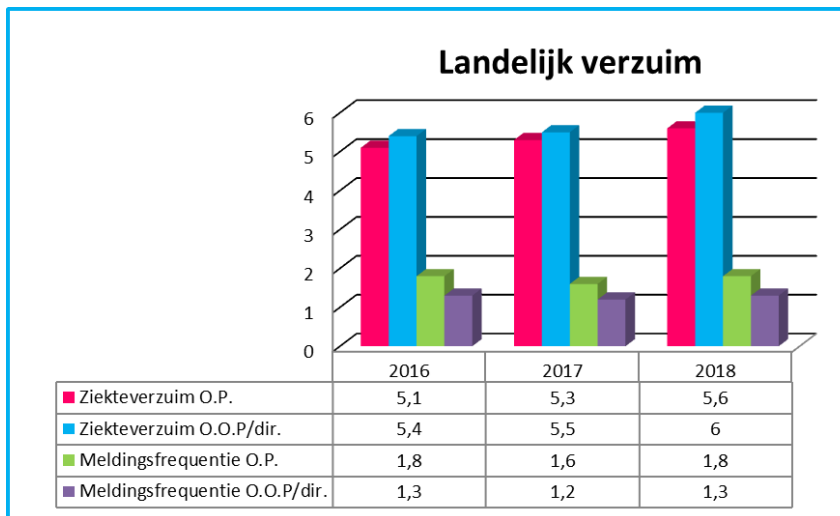
Verzuim

Het ziekteverzuim over 2019 voor PRO Dokkum bedraagt 3,53% (2018: 3,38%). Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage bedroeg voor OP 5,6% en voor OOP 6,0% in 2018. Het verzuimpercentage van PRO Dokkum ligt onder deze landelijke gemiddelden. De meldingsfrequentie geeft aan hoe vaak medewerkers zich ziekmelden in een periode. Wij gaan uit van de periode van een jaar. De meldingsfrequentie was in 2019 1,1 (2018: 1,2). De landelijke meldingsfrequentie voor het ziekteverzuim is voor het OP 1,8 en voor het OOP 1,3.

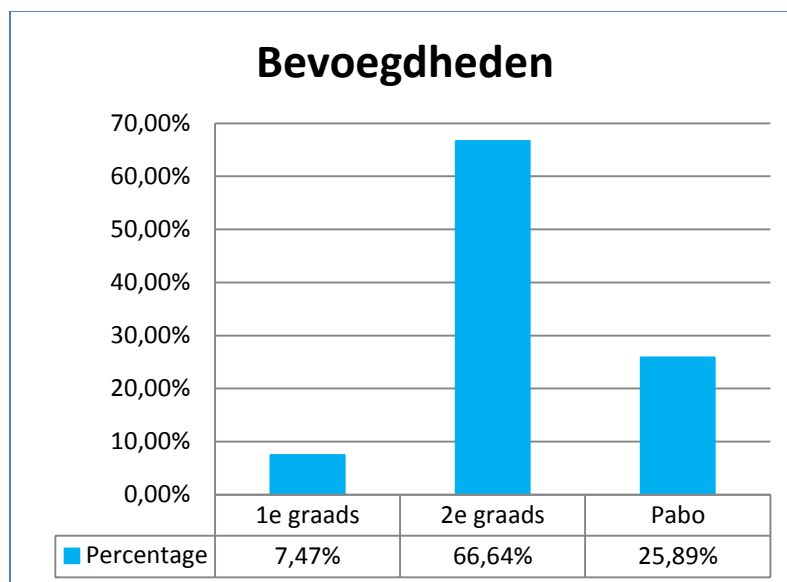

Landelijk verzuim

De landelijke verzuimcijfers voor 2019 zijn nog niet beschikbaar (Voion), daarom worden als laatste de cijfers van 2018 weergegeven in onderstaand staafdiagram.

Bevoegdheden

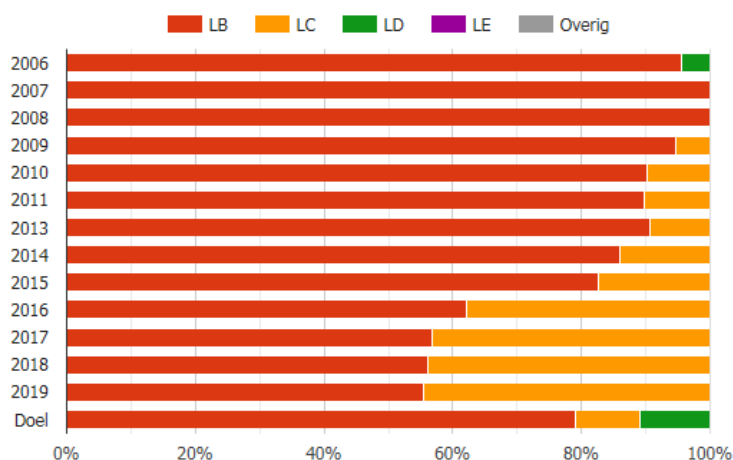

Funciemix

Inschaling leraren (%)

Vergelijk

■ Aandeel leraren per salarisschaal in procenten

Het "Doel" betreft de doelstelling voor 2014 zoals afgesproken in het Convenant Leerkraft. **i**

Gegevens in een tabel

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Doel
LB	95,5	100,0	100,0	94,7	90,1	89,8	90,6	86,0	82,7	62,2	56,7	56,2	55,5	79,0
LC	-	-	-	5,3	9,9	10,2	9,4	14,0	17,3	37,8	43,3	43,8	44,5	10,0
LD	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,0
LE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overig	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Grafiek [vo]

De funciemix-vo is de verdeling van de leraren over de salarisschalen LB, LC, LD en LE (het loongebouw). Het betreft personeel dat betaald wordt in een leraarschaal en in de salarisadministraties geregistreerd staat in de functiegroep 'leraren', in voltijdequivalenten. Om de doelstellingen op instellingsniveau te berekenen wordt de afgesproken toename in hogere schalen opgeteld bij de 'startmeting' (2008). Op sectorniveau wordt de doelstelling gehanteerd zoals afgesproken in het Convenant (met als basisjaar 2006).

5.3 Strategisch personeelsbeleid

Bij PRO Dokkum is sprake van draagvlak onder de medewerkers voor organisatieverandering en onderwijsontwikkeling (doelen schoolplan). Aan de vereiste randvoorwaarden wordt voldaan: PRO Dokkum biedt goede arbeidsvoorwaarden, een veilige werkomgeving, gelijke kansen voor haar medewerkers en voldoet aan de wet- en regelgeving. Beleidsuitgangspunten, maatregelen en regelingen zijn afgestemd op de strategische doelen.

5.4 Beleid inzake beheersing van uitkeringen na ontslag

Van de ex-werknemers die een WW-uitkering aanvragen, komt 25% van de WW-lasten direct voor rekening van PRO Dokkum. De overige 75% wordt omgeslagen over de onderwijssector en zien we terug in de gedifferentieerde premie. Belangrijk is dat de duur van de WW-uitkering zoveel mogelijk wordt bekort en PRO Dokkum zet daarom actief in op de re-integratie van WW-uitkeringsgerechtigden. Om deze reden heeft de coöperatie Fricolore waarbij PRO Dokkum is aangesloten, een contract afgesloten met "Flowatwork Ontwikkeling en Mobiliteit" die de scholen ondersteunt bij het begeleiden van (ex)medewerkers, van werk naar werk. Het aantal WW-uitkeringsgerechtigden dat een andere baan heeft gevonden, is hiermee toegenomen.

6 Bedrijfsvoering – Huisvesting

6.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. huisvesting

Er zijn geen belangrijke ontwikkelingen in het afgelopen jaar geweest met betrekking tot huisvesting. Onderhoud wordt jaarlijks uitgevoerd op basis van het MeerjarenOnderhoudsPlan (MOP). In 2019 is alleen het noodzakelijke onderhoud uitgevoerd.

7 Bedrijfsvoering – Financiën

7.1 Planning & Control cyclus

De Stichting voor Chr. Praktijk Onderwijs in N.O. Friesland maakt samen met de andere scholen in de Personele Unie gebruik van een Planning & Control cyclus.

Periodiek heeft de dagelijks bestuurder overleg met directeur en stafhoofden. De directeur heeft wekelijks overleg met de fase-coördinatoren. .

Periodiek is in een vergadering van de dagelijks bestuurder samen met directeur en de stafhoofden, de uitputting van de budgetten onderwerp van overleg geweest. Daarbij is gebruik gemaakt van de informatie zoals deze door de “cockpits van InSite” (Afas) beschikbaar is.

Na 4 maanden is een rapportage opgesteld met een prognose naar einde boekjaar. Op basis hiervan kan het formatieplan van het nieuwe schooljaar worden beïnvloed. Na 8 maanden wordt een vergelijkbare rapportage met forecast tot einde van het boekjaar opgesteld en deze heeft invloed op het nieuwe begrotingsjaar.

Voor de prognose maakt de afdeling Financiën & Administratie gebruik van de informatie uit de school. Te late of niet ontvangen informatie uit de school heeft invloed op de prognose.

Het inschatten van de niet beïnvloedbare factoren is lastig te prognosticeren, hierbij valt onder andere te denken aan stijgende pensioenpremies. Deze worden vaak later dan de opmaak van de begroting bekend gemaakt, maar ook cao afspraken waarbij de (volledige) compensatie door het Rijk een onzekere factor is, bemoeilijkt uitvoering van het beleid.

7.2 Financiële positie op balansdatum

De begroting 2019 sluit met een negatief resultaat van € 302.639,-. Het feitelijke resultaat over 2019 is € 122.969,- negatief.

Onderstaand een overzicht van de gerealiseerde cijfers per categorie baten en lasten, alsmede de vergelijkende cijfers, de begroting en de begroting volgend boekjaar.

Staat van baten en lasten (bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Jaarrekening 2019	verschillen begr./real.	Begroting 2020
BATEN					
Rijksbijdragen	2.554	2.426	2.543	117	2.634
Overige overheidsbijdragen	57	55	37	18-	2
Overige baten	104	47	114	67	55
Totaal baten	2.715	2.528	2.694	166	2.692
LASTEN					
Salarislasten	1.946	1.977	1.988	11	2.029
Overige personele lasten	180	133	145	12	142
Personeelslasten	2.126	2.110	2.133	23	2.171
Afschrijvingen	105	148	146	2-	150
Huisvestingslasten	135	143	130	13-	152
Overige lasten	408	434	413	21-	424
Totaal lasten	2.775	2.835	2.821	13-	2.897
Saldo baten en lasten	60-	306-	127-	179	205-
Financiële baten	5	4	4	0	4
Financiële lasten	0	0	0	0-	0
Saldo financiële bedrijfsvoering	4	4	4	0	4
Totaal resultaat	55-	303-	123-	179	202-

Staat van baten en lasten (bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Jaarrekening 2019	verschillen begr./real.	Begroting 2020
Bestemming resultaat (mutaties)					
Bestemmingsreserve BAPO	23-	2-	5-	2-	2-
Bestemmingsreserve e.b. nieuwbouw	31-	30-	30-	0	30-
Bestemmingsreserve ouderbijdragen	2-	3-	5-	2-	3-
Bestemmingsreserve ouderkapitaal	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve nazorgfond	5-	5-	5-	-	5-
Algemene reserve	5	263-	79-	184	163-

Uiteindelijk wordt € 79.000,- aan de algemene reserve onttrokken doordat in de totstandkoming van het resultaat ook mutaties zijn opgenomen die bestemd zijn voor de (eerder) gevormde bestemmingsreserves.

Analyse van de uitkomsten van de exploitatie in relatie tot de begroting

Een vergelijking tussen de realisatie en de begroting geeft het volgende beeld waarbij de grootste dan wel noemenswaardige mutaties worden benoemd:

- **Rijksbijdrage**
De Rijksbijdrage ligt € 117.000,- hoger. De toename is veroorzaakt door een verhoging van de bekostigingsparameters (de GPL), een ontvangen aanvullende bekostiging in december 2019 als uitvloeisel van het convenant dat een aantal partijen –waaronder de VO-raad- begin november met de minister sloot. En een hogere bijdrage van de VSV (voortijdig schoolverlaters) gelden van het Rijk. Ook zijn er meer zorgmiddelen ontvangen doordat er uiteindelijk meer leerlingen lichte ondersteuning hebben gekregen dan was begroot. Er is eind december een extra bijdrage ontvangen van het Samenwerkingsverband Fryslân-Noard als gevolg van het afkomen van de SWV-reserves.
- **Overige overheidsbijdragen en subsidies**
De overige overheidsbijdragen en overige baten zijn € 18.000,- lager door een lagere ESF subsidie € 54.000,- waarvan oorspronkelijk werd gedacht dat deze ook in 2018-2019 zou plaatsvinden. Daartegenover staat een ontvangen provinciale subsidie ad. € 33.000,- voor het project Impuls baankansen Fryslân VSO/PRO 2019.
- **De overige baten**
De overige baten liggen € 67.000,- hoger. Dit komt door een hogere vergoeding voor de ziektewet uitkering door langdurige zieke werknemers en een vrijval in de personele voorziening WW. De vrijval in de WW voorziening staat een uitbetaling in uitkeringskosten tegenover (25% last).
- **Salarislasten**
Per saldo zijn de salarissen € 11.000,- hoger dan begroot. De reguliere salarissen zijn € 29.500,- lager dan begroot. De vervangingskosten zijn echter € 40.500,- hoger dan begroot en overstijgen daarmee de 1% die aanvankelijk was begroot als gevolg van langdurige ziekte van een aantal werknemers.
- **Overige personele lasten**
De overige personele lasten zijn € 12.000,- hoger. Dit wordt per saldo veroorzaakt door enerzijds hogere dotatie in de personele voorzieningen, hogere kosten bedrijfsgezondheidszorg en hogere personele verzekering. Anderzijds is er een daling in de kosten voor vergoeding stagiaires, WKR kosten en reiskosten woon-werk verkeer en zijn de uitgaven voor deskundigheidsbevordering uiteindelijk lager dan begroot.
- **Afschrijvingen**
De afschrijvingen zijn € 2.000,- lager. Zie hiervoor paragraaf 7.4 investeringen.
- **Huisvestingslasten**
De huisvestingslasten zijn € 13.000,- lager. De mutatie betreft met name lagere energiekosten (elektriciteit -/- € 3.500,- en gasverbruik -/- € 6.400,-) ten opzichte van begroot. Daarnaast is het onderhoud aan gebouwen en inventaris lager dan begroot. Alleen het hoognodige onderhoud is uitgevoerd.

- Overige lasten
De overige lasten zijn € 21.000,- lager. In de begroting was rekening gehouden met een nieuwe huisstijl. In 2019 is die ook ingevoerd maar heeft lagere kosten voor drukwerk, PR en portokosten met zich meegebracht dan aanvankelijk werd gedacht. Dit door veel in eigen huis uit te voeren en gebruik te maken van social media. Daarnaast waren de kosten voor lesmateriaal hoger ingeschat dan werkelijk, zo ook de kosten voor werkwerken doordat niet alle leerlingen in de verschillende fases op werkweek zijn geweest wat wel begroot was.
- De financiële baten en lasten
Per saldo liggen de financiële baten en lasten nagenoeg in lijn met de begroting.

7.3 Toelichting op de ontwikkeling van balansposten in vergelijking met voorgaand jaar

Onderstaande balans is een overzicht van de balansposten gebaseerd op de jaarrekening 2019 in vergelijking met voorgaand jaar

Balans (bedragen x € 1.000)

	2018	2019	Vershil
Materiële vaste activa	1.426	1.305	121-
Vorderingen	175	64	111-
Liquide middelen	2.112	2.142	30
Totaal activa	3.712	3.511	201-
Eigen vermogen	3.298	3.175	123-
Algemene reserve	2.250	2.171	80-
Bestemmingsreserves publiek	660	625	35-
Bestemmingsreserves privaat	388	379	9-
Voorzieningen	81	105	24
Langlopende schulden	-	-	-
Kortlopende schulden	334	231	102-
Totaal passiva	3.712	3.511	201-

Een vergelijking tussen de realisatie 2019 en realisatie 2018 van de balansposten geeft het volgende beeld waarbij de grootste dan wel noemenswaardige mutaties worden benoemd:

- Materiële vaste activa
De mutatie in de materiële vaste activa betreft € 25.500,- aan investeringen en € 146.000,- reguliere afschrijvingen. Er zijn geen desinvesteringen geweest.
De investeringen zijn verricht in inventaris en apparatuur ad. € 21.000,- en is er begonnen met schilderwerk in het gebouw wat per 31 december op activa in uitvoering staat.
- Vorderingen
De vorderingen zijn met € 111.000,- gedaald. Per jaareinde in 2018 waren de vordering op externen gestegen door de nog te ontvangen ESF subsidie voor schooljaar 2016-2017 en 2017-2018 die nog van de gemeente Leeuwarden ontvangen moesten worden. In 2019 zijn deze gelden ontvangen.
- Liquide middelen
De mutaties hebben een positief effect gehad op de cash flow. De liquide middelen zijn per 31 december 2019 toegenomen met € 30.000,-
- Eigen vermogen
De mutatie in het eigen vermogen betreft het negatieve resultaat:

	€
Het exploitatie resultaat over 2019 bedraagt	-122.969
Onttrekking bestemmingsreserve BAPO	4.557
Onttrekking bestemmingsreserve eigen bijdrage nieuwbouw	30.224
Onttrekking bestemmingsreserve ouderbijdragen	4.968
Onttrekking bestemmingsreserve nazorgfonds	4.500
Resteert: afname algemene reserve	-78.720

- Voorzieningen
De mutatie in de voorzieningen betreft de dotatie en onttrekkingen in de personele voorzieningen. De wachtgeld voorziening is per saldo € 7.500,- hoger, de jubileumvoorziening € 1.500,- en de LPB voorziening is € 15.500,- hoger.
- Kortlopende schulden
De mutatie in de kortlopende schulden betreft een daling in de overlopende passiva. Op balansdatum in 2018 stonden er nog te besteden gelden open in het kader een subsidie van de provincie Fryslân voor het maken van een documentaire 'Ik bin PRO' om het praktijkonderwijs onder de aandacht te brengen. Inmiddels is in 2019 deze documentaire gereed gekomen en vanaf januari 2020 te zien bij Omrop Fryslân.

7.4 Investeringsen

De begroting is onderdeel van de Planning & Control cyclus. In de begroting worden de investeringen meegenomen voor onderhoud en aanpassing van gebouwen en inventaris.

De investeringen die niet in de begroting zijn meegenomen maar die wel noodzakelijk wordt geacht, wordt voorgelegd aan de directeur en dagelijks bestuurder, en zo nodig aan het toezichthoudend bestuur, voor goedkeuring.

In de begroting is € 45.250,- meegenomen als verwachte investeringen. Hiervan was € 12.000,- voor huisvesting en € 33.250,- inventaris en apparatuur.

Uiteindelijk zijn er investeringen verricht in inventaris en apparatuur ad. € 21.000,- en is er begonnen met schilderwerk in het gebouw wat per 31 december op activa in uitvoering staat.

Van de geplande investering in ICT middelen ad. € 11.000,- is voor € 6.000,- rechtstreeks in de exploitatie gekomen in verband met de aanschafwaarde < 400,- per stuk.

7.5 Kasstromen, financiering en financiële instrumenten

Voor het kasstroomoverzicht van het huidige boekjaar en vorig boekjaar wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht in de jaarrekening. Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan.

Voor de toelichting van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de specifieke postgewijze toelichting in de jaarrekening.

De belangrijkste financiële risico's waaraan de stichting onderhevig is zijn het liquiditeitsrisico en het kredietrisico. Het beleid is gericht op het minimaliseren van risico's ten aanzien van vermogens- en rente resultaten bijvoorbeeld ten aanzien van renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's. Het beleid is mede gericht op optimalisering van rente opbrengsten en optimalisering van het kasbeheer.

Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

PRO Dokkum loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder debiteuren en overige vorderingen. Het maximale kredietrisico dat de instelling loopt bedraagt de boekwaarde van deze financiële instrumenten. De blootstelling aan een kredietrisico van de stichting wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke debiteuren. Er zijn geen significante concentraties van kredietrisico.

De stichting maakt geen gebruik van financiële derivaten om de financiële risico's die verbonden zijn aan activiteiten te beheersen. De stichting heeft in 2019 geen beleggingen en derivaten. Er is geen sprake van langlopende financieringen met variabel rentende leningen.

De overige kortlopende vorderingen en schulden zijn niet rentedragend of het rente-effect is van verwaarloosbare betekenis. De instelling loopt hierdoor een beperkt renterisico over de vorderingen en schulden.

7.6 Kengetallen

Het financiële toezicht op het onderwijs berust bij de Inspectie van het Onderwijs. Een van de onderdelen van dat financiële toezicht is het zogenaamde toezicht op de financiële continuïteit: de vraag of een schoolbestuur/instelling financieel gezond is en op korte en langere termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

Deze kengetallen zijn nadrukkelijk geen normen waaraan schoolbesturen/instellingen moeten voldoen. Het onderschrijden van een norm leidt niet automatisch tot aangepast financieel toezicht en het behalen van de norm leidt omgekeerd niet automatisch tot het opheffen van aangepast toezicht als daar sprake van is. De bepaling van aangepast financieel toezicht vindt plaats in de vorm van een uitvoeriger onderzoek waarbij veel meer aspecten in ogenschouw worden genomen.

De Stichting voor Chr. Praktijk Onderwijs in N.O. Friesland (ook wel genoemd PRO Dokkum) heeft geen aangepast financieel toezicht en is financieel gezond op basis van de daarvoor gehanteerde normen. De set kengetallen waar de inspectie gebruik van maakt, geldt voor alle schoolbesturen/instellingen, en zijn als volgt:

	31-12-2019	31-12-2018	Signalerings- waarden (inspectie)
Solvabiliteit 2 (eigen vermogen + voorzieningen) / totale passiva	0,93	0,91	< 0,30
Liquiditeit / Current ratio vlottende activa / kortlopende schulden	9,54	6,86	< 0,75
Huisvestingsratio (huisvestingslasten + afschrijving gebouwen en terreinen) / totale lasten	0,08	0,07	> 0,10
Weerstandvermogen eigen vermogen / totaal baten + rente baten	1,18	1,21	< 0,05
Rentabiliteit resultaat / totaal baten + rentebaten	-0,05	-0,02	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1 jarig < -0,10
Bufferliquiditeit (eigen vermogen – materiële vaste activa) / rijksbijdragen	0,74	0,73	< 0,05

Solvabiliteit 2

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is om ook op langere termijn aan al haar verplichtingen te voldoen.

Dit kengetal wordt berekend omdat een instelling haar vermogenspositie en exploitatiesaldo kan beïnvloeden door de voorzieningenpositie aan te passen.

De solvabiliteit 2 bij de Stichting is voldoende.

Liquiditeit / Current ratio

Eén van de belangrijkste financiële kengetallen in het kader van budgetbeheer betreft de liquiditeit (current ratio). Het geeft aan in hoeverre de instelling aan haar financiële verplichtingen op korte termijn (circa 1 jaar) kan voldoen.

De liquiditeit bij de Stichting is voldoende en is in staat te voldoen aan de (betalings)verplichtingen op korte termijn.

Huisvestingsratio

De huisvestingsratio geeft een indicator van de huisvestingslasten in relatie tot de totale lasten van de gehele instelling. De Stichting voldoet aan de norm, de signaleringswaarde.

Weerstandsvermogen

Een ander belangrijk kengetal betreft het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen meet het verband tussen het aanwezige eigen vermogen van een bestuur en de totale baten van het bestuur. Hiermee wordt een beter inzicht verkregen in de omvang van het eigen vermogen in relatie tot de grootte van het bestuur. Het weerstandsvermogen is een verhoudingsgetal waarmee globaal wordt aangegeven in hoeverre voldoende eigen vermogen aanwezig is om risico's te kunnen afdekken. Voor de Stichting is het eigen vermogen voldoende om, wanneer alle baten volledig zouden wegvallen, dit gedurende ongeveer 15 maanden op te vangen. Met een weerstandsvermogen van 118% bevindt onze organisatie zich ruim boven de door het ministerie uitgegeven signaleringssgrens van 5%.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en het vermogen dat geïnvesteerd is om het resultaat te behalen (de totale baten). Dit kengetal geeft daarmee aan welk deel van de totale baten over blijft na aftrek van de lasten. Idealiter zijn de kosten en opbrengsten op langere termijn met elkaar in evenwicht en is de rentabiliteit gemiddeld 0% over de afgelopen drie kalenderjaren. De verhouding tussen de personele lasten en de totale baten is 79,2% (2018: 78,3%). In het onderwijs gaan veel middelen naar het personeel. Dit kengetal laat zien welk deel van de totale inkomsten hiervan zijn besteed aan personeel. De verhouding tussen de personele lasten en de Rijksbijdragen is 83,9% (2018: 83,3%). Dit kengetal laat zien in welke mate de Stichting afhankelijk is van de rijksbijdragen wat betreft de inzet van personeel.

Bufferliquiditeit

De bufferliquiditeit is een liquiditeit welke is bedoeld voor (het opvangen van) risico's welke moeilijk zijn te voorzien of waarvan de individuele impact ongewist blijft. De omvang van het kapitaal in de vorm van liquiditeiten moet passen bij het risicoprofiel van de instelling en het niveau van risicobeheersing. Hiervoor wordt de term 'bufferliquiditeit' gebruikt. De bufferliquiditeit bij de Stichting is voldoende.

8 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken

8.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

Het schoolplan is het beleidsdocument waarin ambities zijn geformuleerd, welke richting geven aan de school- en onderwijsontwikkeling voor de komende jaren.

Het schoolplan biedt vervolgens het kader voor het jaarplan. In het jaarplan zijn de ambities en de daaraan gekoppelde doelen verder geconcretiseerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in een drietal domeinen; het gegeven onderwijs, de schoolorganisatie en de relatie met de omgeving.

In deze paragraaf volgt de toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen.

PRO Dokkum heeft in het schoolplan, en zo ook in het jaarplan, een aantal ambities geformuleerd. Deze ambities hebben betrekking op het onderwijs, de organisatie en de relatie met de samenleving. Hieronder volgt een omschrijving van de concretisering van de gestelde ambities en doelen.

Ambitie: “Onze leerlingen hebben een positieve schoolbeleving en zijn trots op wat ze kennen en kunnen. Hierdoor groeit het zelfvertrouwen van de leerlingen”.

In antwoord hierop heeft PRO Dokkum zich ten doel gesteld te werken aan haar imago. De school heeft dit gedaan door zich op de volgende wijze te profileren en te positioneren:

- ✓ In 2019 is gestart met de opnames voor de televisiedocumentaire “Ik bin PRO “, welke via Omrop Fryslân in 2020 uitgezonden zal worden.
- ✓ Nog meer te sturen op de relatie met de ketenpartners: Er is gestart met een “Doeners” programma voor de leerlingen van groep 8 van het primair onderwijs en het speciaal basisonderwijs. Leerlingen van het primair onderwijs maken op deze wijze vroegtijdig kennis met het Praktijkonderwijs.
- ✓ De naamgeving van de school is aangepast. De naam van de JJ Boumanschool is veranderd in PRO Dokkum.
- ✓ Het maken van een promotiefilmpje van de school, welke ter ondersteuning bij de voorlichting voor het primair onderwijs wordt gebruikt.

Ambitie: “We willen ons onderwijs zodanig inrichten dat het leerrendement optimaal is voor onze leerlingen”.

De school heeft ten aanzien van deze ambitie het volgende gerealiseerd:

- ✓ Er is een uitbreiding van de lesstof gerealiseerd ten behoeve van de cognitief zeer zwakke leerlingen.
- ✓ De interne stages vormen een belangrijke schakel in de toeleiding naar de externe stages. Als gevolg hiervan zijn beoordelingscriteria met betrekking tot de niveaubepaling herschreven.
- ✓ Met het oog op het voorhanden zijnde schooldiploma en de Entree-opleiding en de hieraan gestelde eisen is de koppeling tussen het IOP en het portfolio verstevigd en is er een zogenaamd “keuzedeel” toegevoegd aan het lesprogramma.
- ✓ Bij het schoonmaken in de groothuishouding wordt steeds meer gewerkt met het microvezelsysteem. Met het oog op het behouden van een goede aansluiting op de arbeidsmarkt is er aan het vak Facilitair het onderdeel “Certificering microvezel” toegevoegd.
- ✓ Vanuit het vak Winkel & Detail participeren de leerlingen van PRO Dokkum in het winkelproject van de Friese Poort.

Ambitie: “De leerlingen leren realistische keuzes te maken voor hun toekomst. Keuzes die passen bij de vaardigheden en mogelijkheden van de leerling”

De school heeft ten aanzien van deze ambitie het volgende gerealiseerd:

- ✓ In 2019 is, na een periode van grondige voorbereiding en afstemming met het MBO gestart met het verzorgen van de Entree-opleiding.
- ✓ Om de overstap van de interne stages naar de externe stages nog beter te laten verlopen en de leerlingen hiermee nog beter voor te bereiden op hun toekomstige werk, zijn aan het lesprogramma oriënterende bedrijfsexcursies en snuffelstages toegevoegd.

Ambitie: "Onze leerlingen leren hoe zij verantwoordelijke burgers kunnen zijn in onze samenleving"

De school heeft ten aanzien van deze ambitie het volgende gerealiseerd:

- ✓ Om een verantwoordelijk burger te zijn heeft een leerling af en toe ondersteuning nodig om een verantwoordelijk burger te worden. Helaas lukt het school en/of ouders niet altijd deze benodigde ondersteuning te bieden. De hulp van een externe gezaghebbende is dan gewenst.
In 2019 heeft in navolging hiervan het preventief verzuimspreekuur haar intrede gedaan. Op structurele momenten houdt de leerplichtambtenaar een zogenaamd verzuimspreekuur. Hiermee is de schoolorganisatie in staat om reeds in een vroegtijdig stadium zicht te krijgen en grip te houden op dreigend schoolverzuim.

Ambitie: "Onze medewerkers zijn zich continue aan het ontwikkelen"

Omdat (de eigen) professionalisering essentieel is bij onderwijsontwikkeling, bewaakt het managementteam dat er voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor de medewerkers. Zowel op individueel, school- en school overstijgend niveau zijn er diverse trainingen en scholingen gefaciliteerd.

Individuele scholingen en trainingen:

- ✓ Scholing tot gecertificeerd opleider in de Schoonmaak.
- ✓ Masterclass omgang van mensen met autisme.
- ✓ Verdiepingstraining medezeggenschapsraad.
- ✓ Masterclass professionele teambesprekingen.
- ✓ Masterclass onderwijsarrangementen.

Op schoolniveau heeft het gehele team zich in studiedagen verdiept in:

- ✓ De sociale media,
- ✓ De wet- en regelgeving voor het gebruik van persoonsgegevens (AVG)
- ✓ De nut en noodzaak van de gebruikte signaleringsinstrumenten SAQI, TRF en Somatics.

School overstijgend hebben de 7 scholen voor praktijkonderwijs in Friesland een studiedag en een studiemiddag georganiseerd, waarin het leren van elkaar centraal stond en waar de vakgroepen zijn uitgedaagd tot het opzetten van onderlinge kennisnetwerken.

8.2 Onderwijsprestaties

PRO Dokkum blijft jaarlijks de kwaliteit van het onderwijsleerproces monitoren. De school doet dit aan de hand van de Uitstroommonitor, het afnemen van de zgn. ProZO!-enquêtes en onderlinge lesbezoeken c.q. lesobservaties.

In de Uitstroommonitor worden de uitstroomgegevens van de leerlingen bijgehouden. De Uitstroommonitor geeft jaarlijks een goed beeld van de uitgestroomde leerlingen. In de Uitstroommonitor worden de bestendigheid van de uitstroom, de uitstroombestemming, het type arbeid, c.q. de arbeidssector in percentages uitgedrukt en wordt gekeken hoe deze percentages zich verhouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

De uitkomsten van de Uitstroommonitor moeten worden geplaatst tegen de achtergrond van de afspraken die de sector in het verleden met de inspectie van het onderwijs heeft gemaakt over plaatsing en bestendigheid in het kader van hun nazorgplicht.

Deze afspraken houden het volgende in:

- Minimaal 90% van de leerlingen wordt geplaatst in werk, onderwijs of een traject gericht op het verkrijgen van werk of een opleiding.
- Minimaal 75% van de uitstroom is te kenschetsen als 'bestendig'.

ProZO! is het kwaliteitszorgsysteem van, voor en door het praktijkonderwijs. Met het systeem kan de school de voor haar belangrijke doelgroepen monitoren en zien hoe tevreden men is over de school en waar verbeterpunten liggen.

Voor leerlingen, ouders, personeel, stagebedrijven en partnerorganisaties zijn aparte vragenlijsten ontwikkeld. De school kan zijn resultaten intern vergelijken (bv. tussen klassen) én met de resultaten van collega-scholen in het land.

8.2.1 Uitstroommonitor 2018/2019 (peildatum 31 oktober 2019)

Percentage plaatsing/bestendige uitstroom

PRO Dokkum laat over de afgelopen jaren de volgende bestendige uitstroom percentages zien:

2016/2017: 100,0 %

2017/2018: 97,4 %

2018/2019: 100,0 %

PRO Dokkum slaagt erin met een percentage van 100% haar leerlingen succesvol te plaatsen naar een reguliere of gesubsidieerde plek op de arbeidsmarkt of een vervolgscholingstraject.

Uitstroombestemming

Uitstroombestemming	Landelijk	PRO Dokkum
Arbeid	28 %	57 %
Beschut werk	3 %	5 %
Arbeid & leren	11 %	14 %
Leren	37 %	14 %
Andere school voor Pro	6 %	3 %
VMBO	2 %	0 %
VSO	3 %	3 %
Verhuizing naar buitenland	2 %	0 %
Dagbesteding	3 %	3 %
Geen werk of school	4 %	3 %
Onbekend	1 %	0 %

Met betrekking tot de Uitstroombestemming kan de volgende conclusie worden getrokken: Veelal is er een correlatie tussen arbeid en leren (voltijd opleiding; BOL). Is het uitgestroomde percentage leerlingen welke uitstroomt richting de arbeidsmarkt hoog, dan is het percentage leerlingen wat uitstroomt richting het vervolgonderwijs veelal lager en vice versa.

De uitstroom naar werk (arbeid, beschut werk en arbeid & leren/BBL) bedraagt voor PRO Dokkum 76%. Het landelijk gemiddelde bedraagt 42%. De leerlingen van PRO Dokkum stromen dus ruim boven het landelijke gemiddelde uit naar de arbeidsmarkt en PRO Dokkum voldoet hiermee ruimschoots aan haar wettelijke verplichting.

Uitstroom sectoren en behaalde certificaten

Sectoren	Uitgestroomde in %	Behaald certificaat in %
Logistiek	10 %	30 %
Dienstverlening en zorg	14 %	9 %
Procestechniek	10 %	0 %
Bouw/wonen/onderhoud	14 %	11 %
Verkoop/retail	10 %	2 %
Mobiliteitsbranche	5 %	0 %
Horeca/ Voedingsindustrie	14 %	20 %
Plant/ groene leefomgeving	10 %	2 %
Installatie/ constructie	0 %	9 %
Geen sectorkeuze/ Anders	14 %	17 %

Bovenstaande tabel heeft betrekking op de sectoren waarnaar de leerlingen zijn uitgestroomd en de behaalde branchegerichte certificaten.

Van de uitgestroomde leerlingen heeft 70% een branchecertificaat met civiele waarde behaald (niet herleidbaar uit bovenstaande tabel).

In schooljaar 2018/2019 zijn de leerlingen, met uitzondering van de sector Installatie/constructie, evenredig uitgestroomd over de diverse sectoren.

Leerlingen hebben, met uitzondering van de branches Procestechniek en Mobiliteit, een bijbehorend branchecertificaat behaald.

Het valt op dat 30% van de leerlingen die een branchecertificaat Logistiek heeft behaald er “slechts” 10% daadwerkelijk is uitgestroomd in de sector Logistiek. De verklaring hiervoor is dat 14 leerlingen het heftruckcertificaat hebben behaald. Het heftruckcertificaat wordt vanuit het perspectief van de leerlingen als een welkom extra gezien.

Verder valt op dat er winst valt te behalen in de sectoren Groene leefomgeving en Verkoop/retail: in deze sectoren stromen meer leerlingen uit dan dat er daadwerkelijk een branchecertificaat in deze sector hebben behaald

8.2.2 ProZO! Schoolrapportages

In 2019 zijn onderstaande enquêtes afgenomen:

- ProZO! Schoolrapportage leerlingen – Sociale veiligheid
- ProZO! Schoolrapportage Management & Personeel
- ProZO! Schoolrapportage Stage bedrijven

De gehanteerde normwaarden zijn als volgt:

< 3: oranje

3 – 3.5: geel

> 3.5: groen

ProZO! Schoolrapportage Leerlingen – Sociale veiligheid

Onderstaande tabel geeft de samenvatting weer van sociale veiligheidsbeleving van de leerlingen.

Samenvatting	2017-2018		2018-2019	
	Landelijk	PRO Dokkum	Landelijk	PRO Dokkum
Voel je je veilig op school? (beleving fysieke en sociale veiligheid)	3.17	3.41	3.18	3.30
Is het veilig op school? (aantasting fysieke en sociale veiligheid)	3.85	3.90	3.85	3.96
Vind je het fijn op school? (welbevinden)	3.07	3.26	3.08	3.18
Wat doen de leraren voor mij? (veiligheidsbeleid)	3.04	3.23	3.06	3.17
Gemiddelde score	3.27	3.43	3.28	3.40

De schoolbeleving van de leerlingen PRO Dokkum scoort op alle thema's en deelvragen hoger dan het landelijk gemiddelde.

Op alle thema's en deelvragen scoort PRO Dokkum niet onder de normwaarde 3.0.

De uitdaging voor school zit erin de behaalde resultaten vast te houden.

Wat maakt dat PRO Dokkum sinds een ruim aantal jaren de behaalde resultaten weet vast te houden. Het antwoord zit verscholen in het bewaken, monitoren en naleven van de zorg voor sociale binding, het planmatig omgaan met calamiteiten en de zorg voor veilige voorzieningen.

ProZO! Schoolrapportage Management & Personeel

Onderstaande tabel geeft de samenvatting weer van de wijze waarop personeel en directie de school belevan.

Samenvatting	2016-2017		2018-2019	
	Landelijk	PRO Dok	Landelijk	PRO Dok
Passend aanbod	3.37	3.65	3.35	3.64
Adaptief onderwijs	3.31	3.46	3.27	3.55
Zelfstandigheid	3.09	3.07	3.03	3.15
Persoonlijke vorming	3.16	3.52	3.15	3.50
Stimulerende omgeving	3.45	3.73	3.45	3.66
Veiligheid	3.30	3.68	3.27	3.69
Levensechte leerbronnen	3.40	3.69	3.40	3.64
Sociale competenties	3.40	3.65	3.38	3.64
Stages en loopbaan	3.51	3.72	3.54	3.84
Begeleiding	3.43	3.72	3.40	3.68
Ouders	3.54	3.72	3.56	3.73
Individueel Ontwikkelplan en portfolio	3.37	3.54	3.33	3.58
Kwalificerende programma's	3.46	3.54	3.51	3.73
Stagebegeleiding	3.69	3.97	3.69	3.91
Kwaliteitsbeleid	3.19	3.57	3.19	3.56
Resultaten	3.33	3.53	3.34	3.59
Gemiddelde score	3.35	3.59	3.34	3.61

Conclusies op schoolniveau:

De meting van 2019 komt op hoofdlijnen overeen met de meting van 2017.

De scores van de 16 bevraagde thema's vertonen in de meting van 2019 geen grote verschillen met de meting van 2017. Dit wordt bevestigd door de gemiddelde scores:

2017: 3.59 en 2019: 3.61.

Conclusies n.a.v. de landelijke benchmark:

Op alle thema's scoort PRO Dokkum hoger ten opzichte van de landelijke benchmark. Dit wordt bevestigd door de gemiddelde landelijke score van 3.34 ten opzichte van de gemiddelde score van PRO Dokkum: 3.61.

PRO Dokkum scoort op het thema Zelfstandigheid ten opzichte van de overige eigen scores relatief laag. Afgezet tegen de landelijke benchmark scoort PRO Dokkum echter beter. Blijkbaar is het verder ontwikkelen en vergroten van het zelfstandig functioneren van de leerling ook de zoektocht van andere scholen.

Mee door de getrokken conclusies op het thema Zelfstandigheid zijn een aantal actiepunten ter bevordering van het vergroten van de zelfstandigheid opgenomen in het huidige jaarplan.

ProZO! Schoolrapportage Stage bedrijven

Onderstaande tabel geeft de samenvatting weer van de stage verlenende bedrijven.

Samenvatting	2017-2018		2018-2019	
	Landelijk	PRO Dokkum	Landelijk	PRO Dokkum
Stages	3.50	3.55	3.52	3.44
Gemiddelde score	3.50	3.55	3.52	3.44

Uit de statistieken blijkt dat van de 75 aangeschreven bedrijven er 22 een afgeronde vragenlijst heeft aangeleverd, dat is 29%. De gemiddelde score betrof 2019 3.44.

In schooljaar 2017 betrof het aantal aangeleverde vragenlijsten 47% met een gemiddelde score van 3.55.

Algehele samenvatting Schoolrapportages:

PRO Dokkum kan met trots zeggen dat zij op al de afgenomen schoolrapportages:

- niet onder de normwaarde 3 scoort;
- hoger scoort dan de landelijke benchmark.

Deze resultaten zijn mogelijk gemaakt door de grote betrokkenheid en inzet van het personeel, de zorg voor sociale binding, het planmatig en deskundig omgaan met "calamiteiten" en de zorg voor veilige voorzieningen.

8.3 Onderwijskundige en onderwijs- programmatische zaken

Alle onderwijskundige en programmatische zaken zijn in paragraaf 8.1 “Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar” en in paragraaf 8.6 “Belangrijke ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg” tekstueel verwerkt.

8.4 Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

Een leerling wordt op PRO Dokkum aangemeld door de ouders, of door de school waar de leerling tot dan heeft gezeten, in samenwerking met de ouders.

Het Samenwerkingsverband waar PRO Dokkum deel van uitmaakt maakt daarbij gebruik van de “Plaatsingswijzer”.

De toelatingsprocedure, die onder andere bestaat uit een gesprek, een toelatingstest, de aanvraag van de Toelaatbaarheidsverklaring (de TLV) en een voorlichtingsavond, wordt na de aanmelding in gang gezet. Hierbij worden de landelijk geldende criteria gehanteerd.

De Toelaatbaarheidsverklaring wordt afgegeven door het Samenwerkingsverband Fryslân-Noard.

De TLV, waarbij eveneens de landelijk geldende criteria worden gehanteerd, wordt op basis van testgegevens verstrekt. In de testen wordt onderzocht hoe het staat met de cognitieve capaciteiten van de leerling en of er op bepaalde gebieden een leerachterstand is opgelopen tijdens de schoolloopbaan. Daarnaast kunnen sociaal- emotionele aspecten een rol spelen.

Een leerling moet echter bovenal passen in het geheel van PRO Dokkum. Hierbij wordt gekeken of de begeleidingsbehoefte van de leerling in overeenstemming is met de daadwerkelijke begeleiding die geboden kan worden, welke omschreven staat in het School Ondersteuningsplan (het SOP).

8.5 Werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling

Er zijn op het gebied van onderzoek en ontwikkeling geen werkzaamheden geweest.

8.6 Belangrijke ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg

Onder kwaliteitszorg verstaan we alle activiteiten en maatregelen die we als school uitvoeren en waarmee de school de onderwijskwaliteit bewaakt en verbetert. Als team gaan we enerzijds uit van de onderwijsbehoefte van de leerling. Anderzijds willen we met ons onderwijsprogramma aansluiten bij datgene wat de arbeidsmarkt vraagt. Op deze manier kunnen we blijven voldoen aan onze wettelijke opdracht: de leerling toe leiden naar arbeid en het creëren van een duurzame plek op de arbeidsmarkt.

De belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar op het gebied van kwaliteitszorg zijn beschreven onder paragraaf 8.1.

Daarnaast hebben de scholen voor Pro-Fryslân gezamenlijk afspraken gemaakt over het schooldiploma praktijkonderwijs. Deze afspraken hebben geleid tot een gezamenlijk Pro-diploma, inclusief reglement schooldiploma praktijkonderwijs.

Het uitgangspunt is dat alle leerlingen die zijn toegelaten tot het praktijkonderwijs een diploma kunnen behalen. Dit diploma doet recht aan de inzet, prestaties, talenten en ontwikkeling van een leerling.

8.7 Belangrijke ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. duurzaamheid

Vanuit de identiteit van de school en in het verlengde hiervan goed rentmeesterschap wordt er van ons verwacht goed om te gaan met het aan ons toevertrouwde. Dit houdt ook in het benutten van kansen voor een beter milieu en meer welzijn voor de medewerkers.

Onder duurzaamheid verstaat de schoolorganisatie dus vanuit haar identiteit het zo goed mogelijk omgaan met mens, milieu en goederen, opdat de volgende generaties ook nog van het vruchtgebruik kunnen genieten.

De school heeft in het kader van duurzaamheid de volgende actiepunten ondernomen:

De gevel is als gevolg van noodzakelijk onderhoud vervangen. De nieuwe gevel heeft een groter isolerende werking.

Momenteel zit de school in de transitie van de overgang van traditionele verlichting naar ledverlichting. Ledverlichting is energiezuiniger én gaat langer mee dan traditionele verlichting.

9 Toekomstige ontwikkelingen

Onderstaand worden de ontwikkelingen per beleidsterrein weergegeven.

9.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs

Sterk Techniekonderwijs en de rol van PRO

Onderstaande visie is ontleend aan het Activiteitenplan Sterk techniekonderwijs (STO) Noordoost Friesland:

Onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden in de regio Noordoost-Friesland hebben de ambitie om betaalbaar, duurzaam, dekkend en kwalitatief hoogstaand techniekonderwijs aan te bieden, dat aansluit op de vraag vanuit het regionale bedrijfsleven.

We zien het als onze opdracht om leerlingen een toekomst te bieden in en te binden aan de eigen regio.

Sterk Techniekonderwijs Noordoost-Friesland (STO-NOF) zal zich richten op een duurzame samenwerkingsstructuur tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en overheid, waarin kennisontwikkeling, kennisdeling en kennisverspreiding centraal staan.

Met een gezamenlijke, regionale aanpak willen we voldoende mensen voor de technieksector opleiden, met de technische vaardigheden die in de toekomst nodig zijn.

Bovenstaande visie sluit naadloos aan op de visie en opdracht van PRO Dokkum.

Vanuit deze gedeelde visie zal PRO Dokkum de komende jaren een actieve bijdrage leveren aan het verder vorm en inhoud geven aan kwalitatief goed techniekonderwijs dat aansluit op het regionale bedrijfsleven en de regionale arbeidsmarkt.

Samenwerking PRO-MBO

Om nog beter aan te kunnen sluiten bij de leerbehoeftes van die leerlingen die door willen stromen naar het MBO, heeft de school na een traject van gedegen voorbereiding, de samenwerking gezocht met de Friese Poort betreffende de Entree-opleiding.

Deze samenwerking zal verder worden uitgebreid door in volledige gezamenlijk de Entree-opleiding aan te bieden. Organisatie, financiën en verantwoordelijkheden zijn aandachtsgebieden die verder onderzocht gaan worden.

Demografische krimp

Noordoost Friesland heeft de officiële status van krimpregio. Dat wil zeggen dat we in deze regio met teruglopende inwonersaantallen te maken hebben. Zo ook met teruglopende leerlingenaantallen.

In Nederland is het aantal leerlingen dat een school bezoekt, bepalend voor de bekostiging vanuit het ministerie van OC&W. De financiële meerjarenramingen van de school zijn berekend op deze teruglopende leerlingenaantallen.

Nieuwe prognoses vanuit DUO en de gemeente laten een gunstiger beeld zien ten aanzien van de demografische krimp. Mogelijk zijn deze gunstiger prognosecijfers van positieve invloed op toekomstige financiële meerjarenramingen.

Corona

In de periode van de totstandkoming van dit jaarverslag, brak in Nederland de coronacrisis uit. Dat had grote consequenties voor de organisatie van het onderwijs, plotselinge aanschaf van extra ICT-apparatuur en last but not least: voor de wijze waarop het onderwijs tijdelijk diende te worden vormgegeven, leerlingenbegeleiding diende te worden georganiseerd en onderwijsstoetsing deels op afstand diende plaats te vinden.

Op het moment van schrijven kunnen de consequenties van deze ingrijpende periode van 'social distancing' nog niet worden overzien. Te verwachten valt dat met name de afstandstoepassingen met behulp van ict in de komende jaren een grotere rol zullen spelen in de schoolorganisatie.

9.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek

Afdracht Bestuursbureau

Sinds het ontstaan van de Personele Unie in 2012 is de verdeling van de kosten van het Bestuursbureau volgens een afspraak met de Belastingdienst onder de noemer Kosten van Gemene rekening (KVGR). In 2017 heeft wederom overleg met de Belastingdienst plaatsgevonden, waarbij de

Belastingdienst eenmalig toestemming heeft verleend de verdelingspercentages in overeenstemming met de realiteit te maken.

Vanaf 1 januari 2017 zijn de verdelingspercentages als volgt:

PRO Dokkum	13,0 %
Inspecteur Boelensschool Schiermonnikoog	4,0 %
Dockinga College	83,0 %

Deze percentages zijn alleen aan te passen wanneer er zich een wijziging voordoet in de 'gezamenlijkheid'.

Hiermee wordt bedoeld dat in geval nieuwe ondernemers toetreden tot of uittreden uit deze 'gezamenlijkheid', er ruimte bestaat om opnieuw (uiteraard met inachtneming van alle terzake gestelde voorwaarden) een overeenkomst af te sluiten (met een gewijzigde verdeelsleutel) die leidt tot toepassing van het leerstuk 'kosten voor gemene rekening'. Van een wijziging in de 'gezamenlijkheid' is er ook sprake in geval van ondernemers binnen de 'gezamenlijkheid' gaan fuseren.

De verwachting is dat in de 'gezamenlijkheid' binnen de Personele Unie in 2020 of 2021 een wijziging komt. De Inspecteur Boelensschool Schiermonnikoog zal naar alle waarschijnlijkheid uittreden uit de 'gezamenlijkheid'.

Voor IBS is het noodzakelijk om een nevenvestiging van een school aan de vaste wal te worden zodat het voortbestaan (voorlopig) is gewaarborgd. Ten tijde van het schrijven van deze begroting is Penta Rho een Fusie-Effect-Rapportage (FER) aan het voorbereiden waarin wordt onderzocht of IBS eventueel een nevenvestiging van het Dockinga College kan worden.

Wat betekent dit voor PRO Dokkum en het Dockinga College?

In het kader van deze wijziging in de 'gezamenlijkheid' hebben we nauw contact met fiscalisten.

Voor PRO Dokkum en het Dockinga College zijn er een drietal opties:

- I. direct een nieuwe KVGR, of;
- II. afstemming fiscale eenheid btw (aanvraag doen bij de Belastingdienst → bij afwijzing, alsnog een nieuwe KVGR of btw berekenen, of;
- III. geen nieuwe KVGR en btw berekenen.

Deze drie opties zullen we in 2020 verder onderzoeken, waarna ook blijkt wat de financiële wijzigingen zijn per schoolorganisatie.

Wat vrijwel zeker is, is dat de Inspecteur Boelensschool Schiermonnikoog uit de gemene rekening zal treden en de bijdrage van de Inspecteur Boelensschool Schiermonnikoog aan het Dockinga College op een andere wijze zal worden verantwoord. De vraag is alleen nog per wanneer dit gaat gebeuren. In de meerjarenbegroting van PRO Dokkum is nog geen rekening gehouden met mogelijke effecten voor de afdracht aan het bestuursbureau.

9.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg

Nieuwe bekostigingsstructuur

Het ministerie van OC&W wil een nieuw bekostigingsmodel invoeren, omdat het huidige model verouderd, complex en niet altijd rechtvaardig is.

In het voorstel voor de nieuwe bekostigingsstructuur wordt de bekostiging gebaseerd op vier pijlers. Een school ontvangt een vast geldbedrag voor de hoofdvestiging en een kleiner vast bedrag voor nevenvestigingen.

Er is een basistarief voor leerlingen in het algemeen vormende onderwijs en een hoger tarief voor leerlingen in het praktijkonderwijs en in de bovenbouw van de beroepsgerichte leerwegen.

Ook voor geïsoleerd gelegen scholen komt er een aparte regeling om de effecten van de krimp te compenseren. Geïsoleerd gelegen scholen krijgen – in lijn met de adviezen van de commissie-Dijkgraaf – extra geld om hun bedrijfsvoering op orde te houden. Als de vereenvoudiging in werking treedt volgens de gewenste planning, namelijk op 1 januari 2021, dan worden de data van 2020 gebruikt voor de nieuwe parameters.

Voor PRO Dokkum is op basis van de eerste rekentool van het Ministerie mogelijk sprake van een positief herverdeeleffect.

Verkenning bestuurlijke fusie

De schoolbesturen van de Personele Unie, waar PRO Dokkum deel van uit maakt, CSG Liudger en het Lauwers College zijn voornemens een bestuurlijke fusie aan te gaan.

Aanleiding hiervoor is:

- De krimp van het leerlingenaantal van de betrokken scholen;
- Versterking bestuurskracht;
- De waardering voor thuis nabij onderwijs met een christelijke identiteit;
- Het samenwerken van de ondersteunende diensten, waarbij naast het versterken van diensten het effectiever in kunnen zetten van formatie uitgangspunt is;
- Een impuls kunnen geven aan onderwijsontwikkeling.

In 2018 is de verkenning ingezet en zal in 2020 worden voortgezet.

Evaluatie Passend Onderwijs

De wet Passend Onderwijs beoogt met een aantal maatregelen het voor kinderen die een extra ondersteuningsbehoefte hebben, eenvoudiger te maken adequate ondersteuning te krijgen.

In 2020 zal er een landelijke evaluatie plaats vinden, welke mogelijk tot aanpassingen zal leiden in de wet Passend Onderwijs. Deze aanpassingen zijn wellicht van invloed op enerzijds de wijze waarop Passend Onderwijs tot uitvoer wordt gebracht op PRO Dokkum en anderzijds van invloed op de (zij)instroom vanuit VO en de instroom vanuit PO.

Eindtoets Primair Onderwijs

In de eindtoetsen en de basisschooladviezen van het PO is de positie van het praktijkonderwijs als schoolsoort tot op heden niet meegenomen. Daardoor is er onvoldoende borging voor een adequate doorverwijzing vanuit het primair onderwijs naar het praktijkonderwijs.

De Sectorraad Praktijkonderwijs blijft er bij het ministerie op aandringen dat de eindtoetsaanbieders het PRO in hun mogelijke advies opnemen in de eindtoets.

9.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel

De verwachte leerlingendaling voor schooljaar 2019-2020 is uitgebleven. De reden hiervoor is een hogere instroom dan voorgaande jaren. Het aantal leerlingen is voor boekjaar 2020 189 leerlingen in plaats van de verwachte 177 leerlingen. Voor het personeel betekent dit voor het schooljaar 2019-2020 en de schooljaren erna tot en met 2022-2023 grotere klassen en het leveren van een grotere inzet.

Ondanks het meevallende leerlingenaantal voor schooljaar 2019-2020 zal binnen het te voeren personeelsbeleid geanticipeerd moeten gaan worden op de te verwachte leerlingendaling in 2024. Deze leerlingendaling zal namelijk gevolgen hebben voor de lumpsum bekostiging en daarmee de inzet van personeel.

Hierbij wordt vooralsnog uitgegaan van een geleidelijke afbouw van het personeelsbestand op basis van vrijwilligheid. Op deze manier kan er evenwicht worden gecreëerd tussen het aantal docenten en het aantal leerlingen.

De terugloop in het aantal leerlingen wordt verklaard door de demografische ontwikkeling. Van verlies aan marktaandeel is voor PRO Dokkum in het geheel geen sprake. PRO Dokkum onderneemt op dit moment initiatieven om het eigen marktaandeel te bestendigen en zo mogelijk te vergroten.

Onderwijsvernieuwing en onderwijsontwikkeling staan hierbij centraal.

9.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van huisvesting

Bij de verbouw van de glazen gevel in 2018 kwam naar voren dat de bevestiging van de beeldbepalende aluminium beplating in slechte staat verkeert. Dit vraagt nader onderzoek en afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek vallen er kosten te verwachten.

9.6 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid

Het regelwerk waaraan de beeldbepalende aluminiumbeplating is bevestigd heeft groot noodzakelijk onderhoud. Onderzoek zal dit echter nog moeten bevestigen (zie 9.5).

Daarnaast, zo is het vermoeden, is de isolerende werking van de aluminiumbeplating nihil.

Vervanging van het regelwerk en het aanbrengen van isolatiemateriaal zal een gunstig effect hebben op het energieverbruik.

Daarnaast is een investering in zonnepanelen het overwegen waard.

10 Continuïteitsparagraaf

Kengetallen personele bezetting en verwachte leerlingaantallen

KENGETAL	2019	2020	2021	2022
Aantallen leerlingen	180	186	185	184
Personele bezetting in FTE	27,1	25,4	25,4	25,4

KENGETAL	2019	2020	2021	2022
	werkelijk	prognose	prognose	prognose
Aantallen leerlingen	180	186	185	184
Personele bezetting in FTE per 31-12:				
- Formatie management/directie	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000
- Formatie onderwijzend personeel	21,1688	19,4518	19,4518	19,4518
- Formatie ondersteunend personeel	4,9576	4,9576	4,9576	4,9576
Totaal FTE	27,1264	25,4094	25,4094	25,4094
- mutaties formatie	-	-	-	-
- mutaties formatie vorig jaar	-	-	-	-
Totaal FTE	27,1264	25,4094	25,4094	25,4094

Aantal leerlingen betreft het aantal leerlingen dat op 1 oktober van het voorafgaande kalenderjaar aan de school is ingeschreven en daadwerkelijk schoolgaand is.

Personele bezetting in FTE betreft de stand per 31 december betreffende jaar.

In de komende jaren zal het leerlingaantal op onze school naar verwachting constant blijven. In de toekomst zullen de leerlingaantallen licht dalen vanwege de krimp in het aantal leerlingen. Daar zijn wij ons zeer van bewust. Wij stemmen om die reden de daling in het aantal leerlingen af, op een te verwachten daling van de personeelskosten vanwege natuurlijk verloop en door actief beleid.

Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting is ontleend aan de planning & control cyclus en is op 17 december 2019 goedgekeurd door het toezichthoudend bestuur.

Balans (bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021	2022
Materiële vaste activa	1.305	1.193	1.129	1.059
Vorderingen	64	64	64	64
Liquide middelen	2.142	2.048	1.894	1.719
Totaal activa	3.511	3.305	3.087	2.842
Eigen vermogen	3.175	2.973	2.748	2.500
Algemene reserve	2.171	2.006	1.818	1.606
Bestemmingsreserves publiek	625	595	565	536
Bestemmingsreserves privaat	379	372	365	358
Voorzieningen	105	101	108	111
Langlopende schulden	-	-	-	-
Kortlopende schulden	231	231	231	231
Totaal passiva	3.511	3.305	3.087	2.842

Staat van baten en lasten (bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021	2022
Rijksbijdragen	2.543	2.634	2.585	2.575
Overige overheidsbijdragen	37	2	2	2
Overige baten	114	55	55	55
Totaal baten	2.694	2.692	2.642	2.632
Personeelslasten	2.133	2.171	2.146	2.165
Afschrijvingen	146	150	150	157
Huisvestingslasten	130	152	152	152
Overige lasten	413	424	422	410
Totaal lasten	2.821	2.897	2.870	2.884
Saldo baten en lasten	127-	205-	228-	252-
Financiële baten	4	4	4	4
Financiële lasten	0-	0-	0-	0-
Saldo financiële bedrijfsvoering	4	4	4	4
Totaal resultaat	123-	202-	225-	248-

Bestemming resultaat (mutaties)

Bestemmingsreserve BAPO	2-	2-	-	-
Bestemmingsreserve e.b. nieuwbouw	30-	30-	30-	29-
Bestemmingsreserve ouderbijdragen	3-	3-	3-	3-
Bestemmingsreserve ouderkapitaal	-	-	-	-
Bestemmingsreserve nazorgfonds	5-	5-	5-	5-
Algemene reserve	84-	163-	188-	213-

Onderstaand zijn de financiële kengetallen, zie voor de definities paragraaf 7.6, opgenomen voor de komende drie jaren.

	31-12-2019 werkelijk	31-12-2020 begroting	31-12-2021 begroting	31-12-2022 begroting	Signalerings- waarde
Solvabiliteit 2 (eigen vermogen+ voorzieningen)/totaal vermogen	0,93	0,93	0,93	0,92	< 0,3
Liquiditeit (Current ratio) vlottende activa/kortlopende schulden	9,54	9,14	8,47	7,71	< 0,75
Huisvestingsratio (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten	0,08	0,09	0,09	0,09	> 0,10
Weerstandsvermogen eigen vermogen/totale baten + rente baten	1,18	1,10	1,04	0,95	< 0,05
Rentabiliteit resultaat / totale baten + rentebaten	0,05-	0,07-	0,08-	0,09-	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10
Bufferliquiditeit (eigen vermogen - materiële vaste activa) / Rijksbijdragen	0,74	0,68	0,63	0,56	< 0,05

De belangrijkste verwachte ontwikkelingen zijn als volgt:

Bekostiging stelsel VO

De bekostigingssystematiek voor het VO zal worden gewijzigd.

Er is een vereenvoudigde bekostigingsmodel ontwikkeld waarvan de beoogde invoeringsdatum 1 januari 2021 is.

Op 28 november 2019 heeft de minister een brief gestuurd aan de Kamer over de voorgenomen vereenvoudiging van de bekostiging in het voortgezet onderwijs (VO).

De veranderingen in het nieuwe model voor de bekostiging van het VO zijn:

- Scholen krijgen gelijke bijdragen voor gelijke leerlingen.
Het maakt niet meer uit welke onderwijssoorten de school aanbiedt.
 - 1 gelijk bedrag voor alle onderbouwleerlingen en voor alle bovenbouwleerlingen in het vwo, havo, mavo en de [gemengde leerweg](#) in het vmbo.
 - 1 gelijk bedrag voor alle leerlingen in het praktijkonderwijs en de bovenbouwleerlingen in het vmbo (basis en kader).
- Voor alle hoofdvestigingen en voor alle permanente nevenvestigingen is een vast bedrag beschikbaar. Het maakt niet uit welk onderwijs de vestigingen aanbieden.
 - 1 vast bedrag voor de hoofdvestiging van een school.
 - 1 vast bedrag voor de nevenvestiging(en) van een school.

In de [informatietool vereenvoudiging bekostiging VO](#) is het effect van de overgangsregelingen per bestuur te zien. De tool geeft een herberekening met de leerlinggegevens per 1 oktober 2018, dit zou dan begrotingsjaar 2019 zijn geweest. Voor PRO Dokkum is het herverdeeffect berekend op 4,8%.

Wanneer er meer bekend en duidelijkheid is over een daadwerkelijk effect van de nieuwe berekeningswijze zal dit worden meegenomen in de tussentijdse cijfers.

Marktaandeel

Van verlies aan marktaandeel is voor PRO Dokkum in het geheel geen sprake. Er is nauwe samenwerking met SBO de Twine, de reguliere basisscholen in de omgeving maar ook met de collega VO school het Dockinga College, als het gaat om leerlingen met de indicatie voor ons praktijkonderwijs.

Huisvesting

Er zijn geen voorgenomen bouwprojecten of wijzigingen in het huisvestingsbeleid.

Investerings

Voor in het boekjaar 2020 is € 16.535,- begroot voor onderhoud en aanpassing aan de gebouwen.

Daarnaast is er voor inventaris € 21.550,- begroot voor inventaris en apparatuur waarbij dit jaar voor het overgrote deel in ICT middelen zal worden geïnvesteerd.

In de meerjarenraming is vanaf 2021 jaarlijks standaard € 50.000,- en € 37.000,- meegenomen voor respectievelijk onderhoud en aanpassing van gebouwen en inventaris.

Contractactiviteiten en 3^e geldstromen

Er zijn vooralsnog geen contractactiviteiten en 3^e geldstromen te verwachten.

Mutaties van reserves

De mutaties van reserves, onderscheiden naar algemene reserves, bestemmingsreserves en overige reserves, en voorzieningen zullen naar verwachting niet anders zijn dan in 2019 het geval is geweest.

Overige rapportages

Verwerken, bewaren en beveiligen van persoonsgegevens

Op grond van artikel 13 van de Wet bescherming persoonsgegevens zijn de besturen verplicht om passende technische en organisatorische maatregelen te nemen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking.

Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau garanderen gelet op de risico's die de verwerking en de aard van te beschermen gegevens met zich meebrengen.

Hierbij wordt rekening gehouden met de stand van de techniek en de kosten van de uitvoering. De maatregelen moeten er mede voor zorgen dat onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens wordt voorkomen.

Op PRO Dokkum gaan wij zorgvuldig om met de privacy van onze leerlingen. Dit is vastgelegd in een privacyreglement van onze school. Betreft een informatie beveiligingsplan en privacy reglement verwerking van leerling gegevens. De gegevens die over leerlingen gaan, noemen we persoonsgegevens. Wij maken alleen gebruik van persoonsgegevens als dat nodig is voor het leren en begeleiden van onze leerlingen, en voor de organisatie die daarvoor nodig is. In het privacyreglement kunt u precies lezen wat voor onze school de doelen zijn voor de registratie van persoonsgegevens. De meeste gegevens ontvangen wij van ouders (zoals bij de inschrijving op onze school). Daarnaast registreren leraren en ondersteunend personeel van onze school gegevens over onze leerlingen, bijvoorbeeld cijfers en vorderingen. Soms worden er bijzondere persoonsgegevens geregistreerd als dat nodig voor de juiste begeleiding van een leerling, zoals medische gegevens (denk aan dyslexie of ADHD).

De leerling gegevens worden opgeslagen in het (digitale) administratiesysteem Magister. Dit programma is beveiligd en toegang tot die gegevens is beperkt tot medewerkers van onze school.

Tijdens de lessen maken wij gebruik van een aantal digitale leermaterialen. Hiervoor is een beperkte set met persoonsgegevens nodig om bijvoorbeeld een leerling te kunnen identificeren als die inlogt. Wij hebben met deze leveranciers duidelijke afspraken gemaakt over de gegevens die ze van ons krijgen.

De leverancier mag de leerling gegevens alleen gebruiken als wij daar toestemming voor geven, zodat misbruik van die informatie door de leverancier wordt voorkomen. Een lijst van de leveranciers waar de school afspraken mee heeft gemaakt, is desgewenst op te vragen bij het bestuursbureau. Als u wilt weten hoe de leveranciers van de digitale leermiddelen omgaan met leerling gegevens, dan kunt u dat nalezen in de privacy bijsluiters die horen bij de leermiddelen die de school gebruikt. U kunt daarvoor terecht bij de VO raad inzake het convenant 'Digitale Onderwijsmiddelen en privacy' of via de website <https://www.privacyconvenant.nl/>.

Het onzorgvuldig omgaan met data en dataverwerkers door medewerkers kan leiden tot datalekken met een grote impact. Hierbij denkend aan aansprakelijkheid en imagoschade. In Fricolore verband werken we als scholen samen om het bewustwordingsproces bij elke medewerker op gang te krijgen en middels protocollen en procedures de kans op datalekken aanzienlijk te verkleinen.

Functionaris Gegevensbescherming (FG)

Scholen zijn met de invoering van de nieuwe wetgeving per 25 mei 2018 verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te wijzen. De aanwijzing van de FG moet worden gemeld bij de Autoriteit persoonsgegevens en moet intern worden gecommuniceerd.

De FG heeft een controlerende en adviserende rol en ontwikkelt niet zelf beleid, reglementen en protocollen. De besturen blijven evenwel verantwoordelijk en aansprakelijk voor IBP.

In Fricolore verband is gekozen om de Lumen Group als FG aan te wijzen. Lumen Group wordt van ieder Bevoegd Gezag dat lid is van de coöperatie Fricolore, dan wel van ieder Bevoegd Gezag dat met toestemming van het bestuur van Fricolore is toegelaten tot deze raamovereenkomst, de Functionaris Gegevensbescherming in de zin van artikel 37 AVG. Deze regeling is in werking getreden op 1 januari 2019.

Rapportage toezichthoudend orgaan

Voor de rapportage van het toezichthoudend bestuur wordt verwezen naar elders in het bestuursverslag.

11 Gegevens over de rechtspersoon

Naam instelling : Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland
Postadres : Postbus 147
Postcode/Plaats : 9100 AC DOKKUM
Telefoon : 0519 - 294137
Fax : 0519 - 220877
E-mail : info@prodokkum.nl
Bestuursnummer : 42606

Toezichthoudend bestuur : mevr. A. Hekkema, voorzitter
mevr. Y. de Groot – Krikke, secretaris
dhr. A.D. Aalberts, penningmeester
mevr. S.M. Ensel-Boonstra, lid
mevr. K.J. van Westrhenen, lid
dhr. T. van der Kooi, lid
dhr. F.J. Talsma, lid

Dagelijks bestuurder : dhr. G.W. van Lonkhuyzen

Naam:	Brinnummer	Sector
Stichting voor Chr. Praktijkonderwijs in N.O. Friesland	05NE	PRO

Internetsite:	
Stichting voor Chr. Praktijkonderwijs in N.O. Friesland	www.prodokkum.nl

Jaarrekening

- Balans
- Staat van baten en lasten
- Kasstroomoverzicht
- Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten

Balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

	Toe- lichting	31.12.2019 €	31.12.2018 €
Actief			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	1.305.003	1.425.672
Vlottende activa			
Vorderingen	2	63.952	174.566
Liquide middelen	3	2.142.110	2.111.826
		<u>3.511.065</u>	<u>3.712.064</u>
Passief			
Eigen vermogen			
Algemene reserve		2.170.932	2.249.652
Bestemmingsreserve publiek		625.010	659.791
Bestemmingsreserve privaat		<u>378.768</u>	<u>388.236</u>
		3.174.710	3.297.679
Voorzieningen	5	105.181	80.876
Kortlopende schulden	6	231.174	333.509
		<u>3.511.065</u>	<u>3.712.064</u>

Staat van baten en lasten over 2019

	Toe- lichting	<u>2019</u> €	Begroting <u>2019</u> €	<u>2018</u> €
Baten				
Rijksbijdragen	7	2.543.492	2.425.835	2.554.043
Overige overheidsbijdragen en subsidies	8	36.850	54.970	57.245
Overige baten	9	<u>114.107</u>	<u>47.455</u>	<u>103.907</u>
Totaal baten		2.694.449	2.528.260	2.715.195
Lasten				
Personeelslasten	10	2.132.524	2.109.880	2.126.340
Afschrijvingen	11	146.202	147.827	104.878
Huisvestingslasten	12	129.764	143.000	135.423
Overige lasten	13	<u>412.699</u>	<u>433.843</u>	<u>408.047</u>
Totaal lasten		2.821.189	2.834.549	2.774.688
Saldo baten en lasten		-126.740	-306.289	-59.493
Financiële baten en lasten	14	<u>3.771</u>	<u>3.650</u>	<u>4.138</u>
Totaal resultaat		<u>-122.969</u>	<u>-302.639</u>	<u>-55.355</u>

Kasstroomoverzicht over 2019

Het saldo van de geldmiddelen is in 2019 toegenomen met € 30.284,-. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

(Volgens de indirecte methode)	2019	2018
	€	€
Saldo baten en lasten	-126.740	-59.493
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	146.202	104.878
- Mutatie voorzieningen	24.305	-14.230
- Veranderingen in vlottende middelen:		
. mutatie operationele vorderingen	110.614	-56.813
. mutatie operationele schulden	-102.335	-1.982
	8.279	-58.795
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	52.046	-27.640
Ontvangen interest	4.047	4.448
Betaalde interest	-276	-310
	3.771	4.138
Kasstroom uit operationele activiteiten	55.817	-23.502
Investerings in materiële vaste activa	-25.533	-563.637
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	14.109
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-25.533	-549.528
Nieuw opgenomen leningen	0	0
Aflossing langlopende schulden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie geldmiddelen	30.284	-573.030

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland is statutair gevestigd aan de Woudweg 140 te Dokkum.

Activiteiten

De activiteiten van de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland richten zich op het verzorgen van Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening over 2019 is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is de richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Rapporteringsvaluta

De bedragen in de tabellen worden gepresenteerd in euro's. Als gevolg van afrondingen zijn in sommige gevallen geringe verschillen ontstaan. Deze verschillen tasten de betrouwbaarheid van de jaarrekening niet aan en zijn geen belemmering voor het verkrijgen van het vereiste inzicht.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan.

In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. De stichting kent geen financiële derivaten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de entiteit zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Voor de onderhoudskosten wordt de componentenmethode gehanteerd waarbij de kosten worden afgeschreven voor de resterende looptijd voor het desbetreffende actief.

Gebouwen en terreinen

Het bevoegd gezag is juridisch eigenaar van de gebouwen en terreinen. Omdat het economisch eigendom niet berust bij het bevoegd gezag, zijn de gebouwen en terreinen niet als zodanig geactiveerd. Echter de uit eigen middelen gefinancierde investeringen in nieuwbouw, dan wel investeringen in grote renovaties worden wel geactiveerd.

Uitgaven voor onderhoudsprojecten boven de € 5.000,- per project per gebouw worden geactiveerd. De afschrijvingstermijnen worden op basis van de MOP (Meerjarenonderhoudsplanung) gehanteerd, variërend van 5 tot 40 jaarlijkse termijnen.

Kosten van onderhoud beneden de € 5.000,- worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.

Per 31-12-2019 geldt voor de in gebruik zijnde gebouwen de volgende verzekerde-, resp. WOZ-waarde per 01-01-2019:

<u>Adres</u>	<u>Verz-waarde</u>	<u>WOZ-waarde</u>
Birdaarderstraatweg 82	€ 6.210.545,-	€ 2.570.000,-

Inventaris

Inventarisaanschaffingen worden eveneens geactiveerd. Daartoe worden gerekend: pc's en andere hardware, meubilair en alle andere materiële goederen met een aanschafprijs van € 400,- en hoger.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Installaties	5%	- Audio visuele apparatuur	10%
- Meubilair	5%	- Huishoudelijke apparatuur	10%
- Hardware	20%	- Overige	10% of 20%
- Software	20%		

Leermiddelen

Tot en met boekjaar 2016 werden de leermiddelen, die meerdere jaren worden gebruikt, geactiveerd. Zowel in het eerste als in de drie daarop volgende jaren wordt 25% afgeschreven. Vanaf boekjaar 2017 zijn de leermiddelen direct ten laste van de exploitatie.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Dit betreffen vorderingen met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar.

Overlopende activa

De overlopende activa betreffen vooruit betaalde bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te ontvangen bedragen, voor zover ze niet onder de andere vorderingen zijn te plaatsen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van de organisatie worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgedeeld in een privaat deel en een publiek deel. Private middelen zijn middelen afkomstig van leden van de vereniging of zijn rechtsvoorgangers, dan wel van ouders. Het publieke deel van het eigen vermogen is afkomstig van overheidsorganen of andere publiekrechtelijke instellingen.

Reserves worden gewaardeerd per balansdatum, nadat de resultaatverdeling heeft plaatsgevonden. Resultaten op de primaire bedrijfsactiviteiten komen ten gunste dan wel ten laste van de 'Algemene Reserve'.

Naast een Algemene Reserve kunnen bestemmingsreserves worden gevormd voor diverse doeleinden. De organisatie kent de volgende bestemmingsreserves:

Publieke bestemmingsreserves:

- BAPO: deze reserve is gevormd om daarmee de verplichtingen in het kader van de BAPO duidelijk afgescheiden te houden van de Algemene Reserve. De bestemmingsreserve BAPO wordt gewaardeerd tegen 90% van de door het zittend personeel gespaarde rechten;
- Eigen bijdrage nieuwbouw: deze eigen bijdrage in nieuwbouw (gerealiseerd in 2011) vloeit in 40 jaar tijd terug naar de algemene reserve;

Private bestemmingsreserves:

- Ouderkapitaal: dit betreft private middelen afkomstig van rechtsvoorgangers van de huidige stichting (vh vereniging);
- Ouderbijdragen: dit betreft nog niet bestede ouderbijdragen (private middelen);
- Nazorgfonds: deze reserve is in 2014 gerealiseerd naar aanleiding van de opheffing van de Stichting Nazorgfonds. Ten laste van deze bestemmingsreserve komt jaarlijks ad. € 4.500,- bestedingen voor het verlenen van geldelijke steun ten behoeve van leerlingen van PRO Dokkum. Voor zover mogelijk dient de aard van de bestedingen te liggen in de recreatieve sfeer.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer:

- Er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van de verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- er een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Enkel uitgaven waarvoor de voorziening oorspronkelijk was gevormd worden ten laste van de voorziening gebracht.

Pensioenen

De organisatie kent één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling en wordt gefinancierd door afdrachten aan een pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. De werkgever heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De pensioenregeling is daarom verwerkt als een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Jubileumvoorziening

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde vanwege de lange looptijd van de verplichtingen. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening LPB

Deze voorziening is gerealiseerd vanwege de nieuwe regeling Levensfasebewust Personeels Beleid (LPB) die per 01-08-2014 de oude BAPO-regeling heeft vervangen.

Iedere medewerker heeft per schooljaar recht op 50 uren Persoonlijk Budget. De voorziening heeft betrekking op die PB-uren, die worden gespaard voor een latere verlofopname.

De uren wordt gewaardeerd tegen 1/138ste deel van het bruto maandsalaris, uitgaande van het bedrag dat hoort bij de hoogste trede van de betreffende loonschaal per 31 december van het boekjaar, inclusief 15% opslag sociale lasten.

Voorziening WW-uitkeringen

Sinds de afschaffing van het Participatiefonds per 1 januari 2007 zijn scholen deels eigen risicodragers voor wachtgelduitgaven. Van de wachtgelduitgaven wordt 75% verevend tussen de scholen; dit deel wordt begroot en verrekend in de exploitatie. Voor de overige 25% dragen scholen volledig eigen risico. De waardering van de voorziening wordt bepaald op basis van de individuele situatie per medewerker en correspondentie met het UWV.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het jaar. De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden en de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekenings-clausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekenings-clausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekenings-clausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige exploitatiesubsidies

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen, waarin de opbrengsten zijn gederfd, dan wel waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten over de verslagperiode voor zover ze verschuldigd zijn aan de werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Voor zover de verschuldigde betalingen op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen.

Pensioenregeling

De entiteit is aangesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP is het bedrijfstakpensioenfonds voor overheidswerkgevers, waaronder onderwijsinstellingen. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroom overzicht wordt op basis van de indirecte methode opgesteld.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Ontvangen en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op de balans per 31 december 2019

1 Materiële vaste activa

Het volgende overzicht geeft het verloop over 2019 van de materiële vaste activa:

	Gebouwen & -terreinen €	Inventaris en apparatuur €	Andere vaste bedrijfs- middelen €	Activa in uitvoering €	Totaal €
Aanschafwaarde per 1 januari	1.358.861	585.796	5.488	0	1.950.145
Cumulatieve afschrijvingen	-214.422	-305.351	-4.700	0	-524.473
Boekwaarde per 1 januari	1.144.439	280.445	788	0	1.425.672
Bij: investeringen	0	21.267	0	4.266	25.533
Af: afschrijvingen	-100.484	-45.265	-453	0	-146.202
Af: desinvestering	0	0	0	0	0
Mutaties boekjaar	-100.484	-23.998	-453	4.266	-120.669
Aanschafwaarde per 31 december	1.358.861	607.063	5.488	4.266	1.975.678
Cumulatieve afschrijvingen	-314.906	-350.616	-5.153	0	-670.675
Boekwaarde per 31 december	1.043.955	256.447	335	4.266	1.305.003

2 Vorderingen

	31.12.2019 €	31.12.2018 €
Debiteuren	7.923	5.887
Overige vorderingen	43.405	156.630
Overlopende activa	12.624	12.049
Totaal vorderingen	63.952	174.566

De overige vorderingen is als volgt te specificeren:

	31.12.2019 €	31.12.2018 €
Vordering personeel	52	70
Rentevergoedingen	4.047	4.448
Vordering externen	39.306	152.112
Totaal overige vorderingen	43.405	156.630

De overlopende activa is als volgt te specificeren:

	31.12.2019 €	31.12.2018 €
Vooruitbetaalde kosten	12.624	12.049
Totaal overlopende activa	12.624	12.049

3 Liquide middelen

	31.12.2019	31.12.2018
	€	€
Kasmiddelen	436	394
Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.141.674	2.111.432
Totaal liquide middelen	<u>2.142.110</u>	<u>2.111.826</u>

4 Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

	Algemene reserve	Bestemmings -reserve publiek	Bestemmings -reserve privaat	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	2.249.652	659.791	388.236	3.297.679
Resultaat verslagperiode	-78.720	-34.781	-9.468	-122.969
Stand per 31 december	<u>2.170.932</u>	<u>625.010</u>	<u>378.768</u>	<u>3.174.710</u>

Het verloop van de bestemmingsreserve publiek is als volgt:

	Stand per 1 januari	Resultaat verslag periode	Overige mutaties	Stand per 31 december
	€	€	€	€
BAPO	4.557	-4.557	0	0
Eigen bijdrage nieuwbouw	655.234	-30.224	0	625.010
Totaal bestemmingsreserve publiek	<u>659.791</u>	<u>-34.781</u>	<u>0</u>	<u>625.010</u>

Het verloop van de bestemmingsreserve privaat is als volgt:

	Stand per 1 januari	Resultaat verslag periode	Overige mutaties	Stand per 31 december
	€	€	€	€
Ouderkapitaal	165.982	0	0	165.982
Ouderbijdragen	149.464	-4.968	0	144.496
Nazorgfonds	72.790	-4.500	0	68.290
Totaal bestemmingsreserve privaat	<u>388.236</u>	<u>-9.468</u>	<u>0</u>	<u>378.768</u>

5 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Personeels- voorzieningen €
Stand per 1 januari	80.876
Dotaties	49.401
Onttrekkingen	-25.096
Stand per 31 december	<u>105.181</u>

Het verloop van de personeelsvoorzieningen is als volgt:

	Stand per 1 januari €	Dotaties €	Onttrekking -en €	Vrijval €	Stand per 31 december €
WW-uitkeringen	29.074	11.702	-4.237	0	36.539
Jubileum voorziening	20.870	4.815	-3.401	0	22.284
Voorziening LPB	<u>30.932</u>	<u>32.884</u>	<u>-17.458</u>	<u>0</u>	<u>46.358</u>
	<u>80.876</u>	<u>49.401</u>	<u>-25.096</u>	<u>0</u>	<u>105.181</u>

Hiervan is de verplichting	< 1 jaar €	1 < 5 jaar €	>5 jaar €	Totaal €
WW-uitkeringen	6.219	18.658	11.662	36.539
Jubileum voorziening	2.211	2.942	17.131	22.284
Voorziening LPB	0	46.358	0	46.358
Totaal	<u>8.430</u>	<u>67.958</u>	<u>28.793</u>	<u>105.181</u>

6 Kortlopende schulden

	31.12.2019 €	31.12.2018 €
Crediteuren	5.600	38.172
Belastingen en premies sociale verzekeringen	104.850	96.702
Schulden ter zake van pensioenen	29.147	25.306
Overige kortlopende schulden	8.758	2.185
Overlopende passiva	<u>82.819</u>	<u>171.144</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>231.174</u>	<u>333.509</u>

In de overige kortlopende schulden zit een bedrag aan schulden aan verbonden partijen ad. € 5.021,- (2018: € 5.016,- in de crediteuren).

De belastingen en premies sociale verzekeringen is als volgt te specificeren:

	31.12.2019 €	31.12.2018 €
Te betalen sociale lasten	104.850	96.702
Totaal belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>104.850</u>	<u>96.702</u>

De overige kortlopende schulden is als volgt te specificeren:

	31.12.2019	31.12.2018
	€	€
Nog te betalen salarissen	1.009	309
Inhouding lief en leed	2.331	1.603
Verbonden partijen	5.021	0
Nog te betalen kosten	397	273
Totaal overige kortlopende schulden	<u>8.758</u>	<u>2.185</u>

De overlopende passiva is als volgt te specificeren:

	31.12.2019	31.12.2018
	€	€
Vakantiegeld en vakantiedagen	69.614	65.008
Te verrekenen met personeel	10.442	9.751
Nog te besteden gelden	2.763	96.385
Totaal overlopende passiva	<u>82.819</u>	<u>171.144</u>

Niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen

Vordering OCW ingeval van liquidatie

In 2005 is een ontstane vordering op het toenmalige Cfi, in verband met de overgang van cursus jaar bekostiging naar kalenderjaar bekostiging, volledig afgeboekt vanwege de beschouwing destijds dat deze gedurende de bestaansperiode van de instelling als oninbaar moest worden beschouwd.

Dat neemt echter niet weg dat, in het geval de instelling ooit in een liquidatiesituatie terecht mocht komen, de instelling het recht wil blijven houden om een beroep te doen op de betreffende vordering. Deze vordering is nog steeds van kracht in de 'Regeling onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudigde bekostiging VO 2018'.

De schuld aan het personeel, betreffende de opgebouwde aanspraken op vakantietoelage en bindingstoelage tot en met december en de op balansdatum verschuldigde afdracht pensioenpremies en loonheffing over de maand december bedraagt, gespecificeerd:

	€
Belastingen en premies sociale verzekeringen	104.850
Pensioenpremies	29.147
Reservering vakantietoelage	61.405
Reservering bindingstoelage	8.209
Totaal	<u>203.611</u>

Het maximale bedrag dat als vordering op OCW hiervoor kan worden opgenomen bedraagt 7,5% van de personele lumpsum, zijnde een bedrag van € 159.668,-.

Conclusie: hieruit is dat het verschil tussen genoemde bedragen ad. € 43.943,- als een tekortkoming geldt bij liquidatie.

Kosten voor gemene rekening (i.h.k.v. de Personele Unie)

De gezamenlijke kosten, die verband houden met het besturen van de drie schoolorganisaties en de ondersteuning die vanuit het bestuursbureau geleverd wordt, worden d.m.v. een vooraf vastgestelde verdeelsleutel toegerekend aan de drie afzonderlijke scholen, volgens het leerstuk: 'kosten voor gemene rekening'. De afspraak is vastgelegd in een overeenkomst, welke geaccordeerd is door de Belastingdienst. Dat houdt ook in dat op de betreffende prestaties geen BTW-plicht van toepassing is. Voor de Stichting voor Chr. Praktijkonderwijs in N.O. Friesland is het percentage vastgesteld op 13,0%.

Verantwoording ouderbijdragen

De Stichting voor Chr. Praktijkonderwijs in N.O. Friesland heeft zich geconformeerd aan de 'gedragscode schoolkosten', een door besturenorganisaties, ouderorganisaties en schoolmanagers vastgesteld protocol, waarin afspraken zijn vastgelegd over het bewerkstelligen van zoveel mogelijk transparantie van schoolkosten waartoe ouders een financiële bijdrage leveren. Dat houdt ook in dat eventuele positieve verschillen tussen baten en lasten m.b.t. de door ouders bijeengebrachte gelden met hen verrekend worden dan wel beschikbaar blijven.

	Baten €	Lasten €	Vershil €
Werkweken	10.980	12.364	-1.384
Excursies en andere activiteiten	8.267	11.239	-2.972
Leerling cursussen	5.329	29.564	-24.235
Verstrekingen	255	1.555	-1.300
Totaal	<u>24.831</u>	<u>54.722</u>	<u>-29.891</u>

De lasten overstijgen de baten met een bedrag van € 29.891,-. Een verrekening met de ouders is daarom niet aan de orde.

Meerjarige verplichtingen

De volgende meerjarige verplichtingen zijn aan de orde als gevolg van Europese aanbestedingen:

- Elektrische levering : betreft prijs per kwh, looptijd t/m 31-12-2020;
- Gas levering : betreft prijs per m³, looptijd t/m 31-12-2020;
- Schoonmaak : betreft een omvang van € 33.625 (incl. BTW) op jaarbasis t/m 31-08-2021;
- Kopieer/ printapparatuur : betreft een omvang van € 8.000,- (incl. BTW) + prijs per afdruk op jaarbasis t/m 31-12-2021;

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019

7 Rijksbijdragen

	2019	2018
	€	€
Rijksbijdragen OCW	2.408.101	2.418.288
Overige subsidies OCW	115.171	115.543
VO/VSO Zorgbudget	20.220	20.212
Totaal Rijksbijdragen	<u>2.543.492</u>	<u>2.554.043</u>

8 Overige overheidsbijdragen en subsidies

	2019	2018
	€	€
Overige subsidie	36.850	57.245
Totaal overige overheidsbijdragen en subsidies	<u>36.850</u>	<u>57.245</u>

9 Overige baten

	2019	2018
	€	€
Ouderbijdragen	34.616	26.534
Overige baten	79.491	77.373
Totaal overige baten	<u>114.107</u>	<u>103.907</u>

10 Personeelslasten

	2019	2018
	€	€
Lonen en salarissen	1.517.485	1.511.141
Sociale lasten	218.183	211.949
Pensioenpremies	252.336	223.236
Overige personele lasten	144.520	180.014
Totaal personeelslasten	<u>2.132.524</u>	<u>2.126.340</u>

De overige personele lasten is als volgt te specificeren:

	2019	2018
	€	€
Dotaties personele voorzieningen	38.397	31.798
Personeel niet in loondienst	9.771	58.401
Overige personele lasten	96.352	89.815
Totaal overige personele lasten	<u>144.520</u>	<u>180.014</u>

11 Afschrijvingen

	2019	2018
	€	€
Gebouwen en terreinen	100.484	69.311
Inventaris en apparatuur	45.265	34.680
Andere vaste bedrijfsmiddelen	453	887
Totaal afschrijvingen	<u>146.202</u>	<u>104.878</u>

12 Huisvestingslasten

	2019	2018
	€	€
Onderhoud	23.245	30.855
Energie en water	51.295	54.540
Schoonmaakkosten	41.991	38.568
Heffingen	7.233	6.020
Overige	6.000	5.440
Totaal huisvestingslasten	<u>129.764</u>	<u>135.423</u>

13 Overige lasten

	2019	2018
	€	€
Administratie en beheerslasten	247.703	251.708
Inventaris en apparatuur	24.835	22.333
Leer- en hulpmiddelen	135.234	132.391
Overige	4.927	1.615
Totaal overige lasten	<u>412.699</u>	<u>408.047</u>

Specificatie kosten honorarium accountant:

	2019	2018
	€	€
Onderzoek jaarrekening	3.186	3.474
Andere controleopdrachten	0	0
Fiscale adviezen	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0
Totaal accountantslasten	<u>3.186</u>	<u>3.474</u>

14 Financiële baten en lasten

	2019	2018
	€	€
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	4.047	4.448
Rentelasten en soortgelijke kosten	-276	-310
Totaal financiële baten en lasten	<u>3.771</u>	<u>4.138</u>

Bijlagen bij de jaarrekening

- Model E: Verbonden partijen
- Model G: Verantwoording van subsidies
- Model H: Wet Normering bezoldiging
topfunctionarissen publieke en semipublieke
sector

Model E: Verbonden partijen

Meerderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2019 €	Resultaat jaar 2019 €	Omzet jaar 2019 €	Art. 2:403 BW	Consolidatie ja/nee
Vereniging voor Chr. V.O. in N.O. Friesland	Stichting	Dokkum	Overige	3.401.679	-269.281	16.640.550	Nee	Ja
Stichting Inspecteur Boelensschool	Stichting	Schier- monnikoog	Overige	734.743	100.149	933.720	Nee	Ja

Minderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten
Onderwijsgroep Fricolore U.A. SWV Fryslân-Noard	Vereniging Stichting	Heerenveen Leeuwarden	Overige Overige

Model G: Verantwoording van subsidies

G1 Subsidie zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Naam	Beschikkings nummer	Datum toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond	Prestatie niet afgerond
				€	€		
N.v.t.							

G2A Subsidie met verrekeningsclausule aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Naam	Beschikkings nummer	Datum toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Lasten t/m verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
				€	€	€	€
N.v.t.							

G2B Subsidie met verrekeningsclausule doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Naam	Beschikkings nummer	Datum toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Nog te besteden ultimo verslagjaar
				€	€	€	€
N.v.t.							

Model H: WNT verantwoording 2019

WNT-verantwoording 2019 Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland.

De WNT is van toepassing op de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland. Het voor de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord-Oost Friesland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 115.000,- (klasse A Onderwijs, totaalscore 4 complexiteitspunten. Hiervan zijn 2 complexiteitspunten voor de gemiddelde totale baten per kalenderjaar, 1 voor het gemiddelde aantal leerlingen en 1 voor gewogen onderwijssoorten of sectoren).

De verloning van de leidinggevend topfunctionaris en de beloning van de toezichthoudend topfunctionaris(sen) geschiedt bij de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in N.O. Friesland (Dockinga College) en wordt middels de verdeelsleutel voor de kosten voor gemene rekening naar de in de Personele Unie zittende organisaties doorbelast (*).

Bezoldiging topfunctionaris

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2019 bedragen x € 1	Dhr. G.W. van Lonkhuyzen	Dhr. G.W. van Lonkhuyzen
Functiegegevens	dagelijks bestuurder	dagelijks bestuurder
Aanvang en einde functie vervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,13*
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging	100,0% Dockinga College	13,0%* PRO Dokkum
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 116.831	€ 12.783
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.807	€ 2.167
<i>Subtotaal</i>	€ 136.638	€ 14.950
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 152.000	€ 14.950
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 136.638	€ 14.950
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018 bedragen x € 1	Dhr. G.W. van Lonkhuyzen	Dhr. G.W. van Lonkhuyzen
Functiegegevens	dagelijks bestuurder	dagelijks bestuurder
Aanvang en einde functie vervulling in 2018	01/09 – 31/12	01/09 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,13*
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging	100,0% Dockinga College	13,0%* PRO Dokkum
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 36.832	€ 4.295
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.023	€ 702
<i>Subtotaal</i>	€ 42.855	€ 4.997
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 48.667	€ 4.997
Bezoldiging	€ 42.855	€ 4.997

Bezoldiging over 2018 is herzien, waarbij een eventuele overschrijding naar aanleiding van de toerekening van de bezoldiging van de bestuurder wordt toegerekend aan het Dockinga College. De bezoldiging voor PRO Dokkum, de Inspecteur Boelensschool en Dockinga college is gelijk aan de totale bezoldiging wat de bestuurder heeft ontvangen.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Er zijn geen toezichthoudende topfunctionaris(sen) met een bezoldiging hoger dan € 1.700.

Onderstaand de toezichthoudende topfunctionaris(sen) met een bezoldiging van € 1.700 of minder:

Gegevens 2019 bedragen x € 1	Mevr. A. Hekkema	Mevr. Y. de Groot - Krikke	Dhr. R.J. Admiraal	Dhr. A.D. Aalberts
Functiegegevens	Voorzitter	Secretaris	Penningmeester tot 21-06-2019	Lid / Penningmeester per 21-06-2019
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 21/06	01/01 – 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 2.250	€ 1.500	€ 750	€ 1.500
Bezoldiging o.b.v. verdeelsleutel Gemene Rekening (13,0%)*	€ 293	€ 195	€ 98	€ 195
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 17.250	€ 11.100	€ 5.750	€ 11.500
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging o.b.v. verdeelsleutel Gemene Rekening (13,0%)*	€ 293	€ 195	€ 98	€ 195
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018				
bedragen x € 1	Mevr. A. Hekkema	Mevr. Y. de Groot - Krikke	Dhr. R.J. Admiraal	Dhr. A.D. Aalberts
Functiegegevens	Voorzitter	Lid / Secretaris per 06-11-2018	Penningmeester	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€2.250	€ 1.500	€ 0	€ 1.500
Bezoldiging o.b.v. verdeelsleutel Gemene Rekening (13,0%)*	€ 293	€ 195	€ 0	€ 195
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 16.650	€ 11.100	€ 11.100	€ 11.100

Gegevens 2019 bedragen x € 1	Dhr. T. van der Kooi	Mevr. K.J. van Westrhenen	Dhr. F.J. Talsma	Mevr. S.M. Ensel - Boonstra
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	26/02 – 31/12	21/06 – 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.250	€ 750
Bezoldiging o.b.v. verdeelsleutel Gemene Rekening (4,0%)*	€ 195	€ 195	€ 163	€ 98
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 11.500	€ 11.500	€ 11.500	€ 11.500
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging o.b.v. verdeelsleutel Gemene Rekening (13,0%)*	€ 195	€ 195	€ 163	€ 98
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018				
bedragen x € 1	Dhr. T. van der Kooi	Mevr. K.J. van Westrhenen	Dhr. F.J. Talsma	Mevr. S.M. Ensel - Boonstra
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 1.500	€ 1.500	€ 0	€ 0
Bezoldiging o.b.v. verdeelsleutel Gemene Rekening (13,0%)*	€ 195	€ 195	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 11.100	€ 11.100	€ 0	€ 0

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

Op basis van artikel 13 lid 4 en 6 van de statuten staat het resultaat ter beschikking van het bestuur.

Artikel 13 lid 4 en 6 van de statuten luidt als volgt:

4. Per einde van ieder boekjaar worden de boeken van de stichting afgesloten. Daaruit wordt door het bestuur een balans en een staat van baten en lasten over het afgelopen boekjaar opgemaakt welke jaarstukken vergezeld worden van een rapport van een accountant binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar. Het bestuur stelt een jaarverslag op.

6. Het jaarverslag en de jaarstukken worden binnen zes maanden na afloop van het boekjaar door het bestuur vastgesteld en ten blijke daarvan door alle bestuurders ondertekend. Ontbreekt de handtekening van één van hen, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gedaan.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2018

De jaarrekening 2018 is vastgesteld in de bestuursvergadering gehouden op 20 juni 2019. Het bestuur heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2019

De directie en de dagelijks bestuurder stellen aan het bestuur voor het resultaat over het boekjaar 2019 als volgt te bestemmen:

	€
Het exploitatie resultaat over 2019 bedraagt	-122.969
Onttrekking bestemmingsreserve BAPO	4.557
Onttrekking bestemmingsreserve eigen bijdrage nieuwbouw	30.224
Onttrekking bestemmingsreserve ouderbijdragen	4.968
Onttrekking bestemmingsreserve nazorgfonds	4.500
Resteert: afname algemene reserve	-78.720

Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het intern toezichthoudend orgaan van Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord- Oost Friesland

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle
Postbus 1509
8001 BM Zwolle

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord- Oost Friesland te Dokkum gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord- Oost Friesland op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs in Noord- Oost Friesland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en het intern toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze

controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het intern toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 26 mei 2020

Van Ree Accountants

w.g.

M.A. (Marien) Rozendaal RA